ИШОНЧ

Ўзбекистон касаба уюшмалари Федерациясининг газетаси

23 июль 1996 йил, СЕШАНБА

№ 58 (305)

Бугун нафақат Ўзбекистон ва Марказий Осиё минтақасида, балки собиқ Иттифоқ миқёсида ҳам бутунлай янги завод — қўшма корхона ишга тушиши, тарихимизда илк бор замонавий, жаҳон андазалари талабларига жавоб берадиган енгил машиналар — автомобиллар ишлаб чиқарилиши — бунинг ўзи биз танлаган сиёсатнинг тамал тоши, десак ҳеч қандай муболаға бўлмайди.

И. КАРИМОВ.

«ЎзДЭУавто» — ҲАҚИҚАТГА АЙЛАНГАН АФСОНА

Мустақиллик шарофати билан мамлакатимизда ўтказилаётган иқтисодий ислоҳотларнинг натижаси ўларок, Андижон вилоятида жуда қисқа вақтда улкан замонавий автомобиль заводи — «ЎзДЭУавто» Ўзбекистон—Жанубий Корея қўшма корхонаси қуриб битказилди.

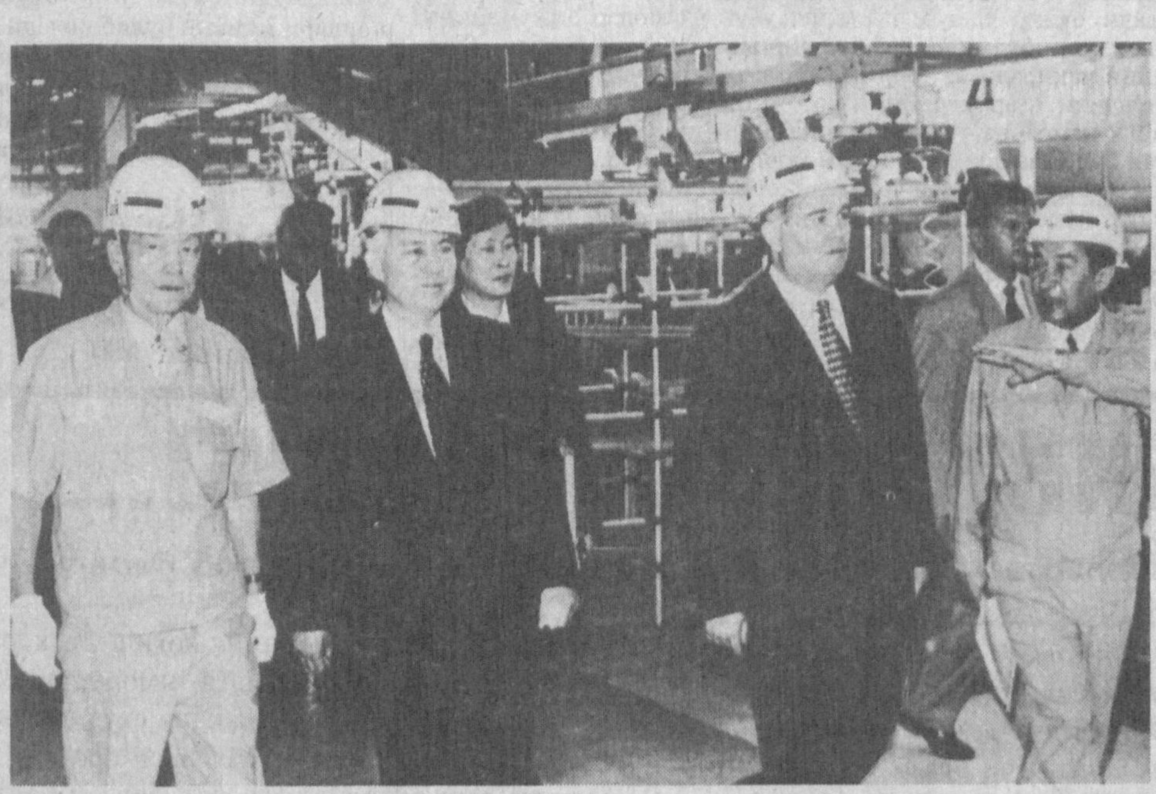

Шу муносабат билан Асакада мазкур қўшма корхонанинг расман очилишига бағишланган халқаро тақдимот маросими бўлиб ўтди. Унда мамлакатимизнинг тегишли вазирликлари, уюшмалари, концернлари ва корхоналари раҳбарлари, Тошкент шаҳри ва вилоятлар ҳокимлари, дипломатик корпус вакиллари, Корея Республикасидан ташриф буюрган кўплаб меҳмонлар, хорижий ва республикамиз матбуоти вакиллари иштирок этди. Ўзбекистон Президенти Ислом Каримов маросимда нутқ сўзлади.

Маросимни Андижон вилояти ҳокими Қ. Обидов очди.

Давлатимиз раҳбари завод бунёдкорларини, инженер ва мутахассисларини, қурилишга бош-қош бўлган «ДЭУ» корпорацияси мутасаддиларини, Кореядан келган меҳмонларни — барча маросим қатнашчиларини улкан муваффақият билан қутлаб, жумладан, шундай деди:

— Биз иқтисодиётимизни ислоҳ қилишни, унда таркибий ўзгаришларни амалга оширишни режалаштирар эканмиз, енгил йўлни қидирмадик. Ўтиш даврининг муракkabликларига қарамасдан улкан-улкан иншоотлар бунёд этишга киришдик. Ана шу қурилишлардан бири бугун тантанали равишда ишга туширилаётган «ЎзДЭУавто» қўшма корхонасидир. Мана шу заводнинг ўзиёқ биз оғир йилларнинг катта синовидан нечоғлик муваффақият билан ўтганимизни кўрсатиб турибди. Мазкур корхона ўзбек ва корейс халқлари дўстлиги, амалий ҳамкорлиги рамзидир. Қолаверса, яқдил ва тотув бўлган халқ нималарга қодирлиги ҳам мана шу автомобиль заводи мисолида яққол намоён бўлди.

Куни кеча мамлакатимиз Президентининг Фармонига биноан «ЎзДЭУавто» қўшма корхонасини бунёд этишда фаол иштирок этган, Ўзбекистон—Жанубий Корея иқтисодий ҳамкорлигини ривожлантиришга, ўзбек—корейс халқлари дўстлигини янада мустаҳкамлаш ишига салмоқли ҳисса қўшган бир гуруҳ Ўзбекистон ва Жанубий Корея фуқаролари ватанимизнинг юксак орден ва медаллари, фахрий ёрлиқ-лари билан тақдирланган эди. Ислом Каримов йиғилганларнинг қизғин олқишлари остида «ДЭУ» гуруҳи раиси Ким У Жунга «Дўстлик» орденини, «ДЭУ» президенти ва «ЎзДЭУавто» компанияси раиси Ли Кван Кига «Шуҳрат» медалини ва кореялик бошқа мукофотланганларга Ўзбекистон Республикасининг Фахрий ёрлиқларини топширди.

Маросимда Корея Республикаси Президентининг махсус вакили, Корея Республикасининг сиёсий ишлар бўйича биринчи вазири Ким Ток Ленг сўзга чиқиб, жумладан, шундай деди: Сизларни «ЎзДЭУавто» автомобиль заводининг ишга туширилиши муносабати билан самимий табриклайман. Йилига 200 мингта автомашина ишлаб чиқариш қувватига эга бўлган бу улкан заводнинг қурилиши 1992 йилда мамлакатларимиз ўртасида ўрнатилган дипломатик муносабатлар ҳамда мустаҳкамланиб бораётган ўзаро ҳамкорлик алоқалари самарасидир. Мен бу воқеани икки мамлакат ўртасидаги муносабатларни янада юксалтиришга қўшилган муносиб ҳисса деб баҳолайман. Уни барпо этишда қўшимча 11 та фирма жалб этилгани Корея фирмаларини бу ишда яна ҳам кўпроқ қатнашишга ундайди. Марказий Осиёда биринчи автомобиль заводини барпо этишда қатнашган барча кишиларни яна бир бор қизғин табриклайман.

Маросим сўнгида йиғилганларни тарихий воқеа билан яна бир бор қутлаган Президент Ислом Каримов бу ишда бизга елкадош бўлган корейс биродарларимизга, бутун корейс халқига чин қалбдан миннатдорлик билдирсак арзийди, деди. — Халқимиз дилида бўлган ана шу самимий туйғуларни жаноб Ким Ток Ленг Корея Республикаси Президенти Ким Ен Сам жанобларига, барча ватандошларига етказади деб ишонаман!

Ислом Каримов, Ким Ток Ленг ва Ким У Жун рамзий лентани қирқадилар. Завод расман очиқ деб эълон қилинади.

***

Асакада бошланган тантаналар куннинг иккинчи ярмида ватанимиз пойтахтида давом этди. Тошкентнинг Халқлар дўстлиги саройида ана шу муҳим воқеа муносабати билан юртимизга келган кореялик меҳмонлар, пойтахт жамоатчилиги вакиллари, дипломатия корпуси ва зиёлилар жам бўлдилар.

Қўлларида Ўзбекистон ва Корея Республикаси байроқларини тутган томошабинлар қарсаклари остида мамлакатимиз Президенти Ислом Каримов, Корея Республикасининг сиёсий ишлар бўйича биринчи вазири Ким Ток Ленг ва бошқа расмий кишилар залдан жой оладилар.

Халқлар дўстлиги, ҳамкорлиги бетакрор мўъжизалар яратишга қодир. Асакада Ўзбекистон ва кореялик шериклар ҳамкорлигида қисқа муддатда ишга тушган завод бунинг ёрқин далили бўлди. Ана шу боис 19 июль Ўзбекистон — Корея дўстлиги кунига айланиб кетди.

Саҳна четида ўрнатилган улкан экранда Корея Республикаси Президентининг ватанимизга, Ўзбекистон Президентининг «Субҳидам бокиралиги ўлкаси»га ташрифлари чоғида суратга олинган видеолавҳалар намойиш этилди. Сўнгра йиғилганлар Корея Республикаси Президенти Ким Ен Самнинг, Ўзбекистон Президенти Ислом Каримовнинг видеотабрикларини кўрдилар. Президентлар ўз табрикларида икки мамлакат ҳамкорлиги катта самаралар бераётганини, «ЎзДЭУавто» заводи ана шу самаралардан бири эканини таъкидладилар. Икки мамлакат халқларини, жумладан, тантана иштирокчиларини муҳим воқеа билан табрик этдилар.

Шундан сўнг Ўзбекистон ва Корея Республикаси санъаткорлари иштирокида катта концерт дастури намойиш этилди.

(ЎзА).

БИРЖА ЯНГИЛИКЛАРИ

Республика қимматбаҳо қоғозлар биржасида ўтган ҳафта давомида бўлиб ўтган оддий акциялар савдосида 61 та ҳиссадор жамоалар қатнашди. Улар ўзларининг 229246 та акцияларини сотиб, 59825279 сўмлик маблағга эга бўлдилар. 1996 йил 16 июлда «Ўзбекистон Республикасида қимматбаҳо қоғозлар бозорини ривожлантириш» ҳақида семинар машғулот бўлиб ўтди. Ўзбекистон телевидениеси биринчи канали орқали «Бизнес ҳафта якунлари» деган кўрсатув бўлиб ўтди. Кўрсатувда бошқарув раиси М.Мирсоатов қатнашди ва дунё биржалари билан амалга ошаётган алоқалар ҳақида гапириб берди.

* * *

Республика кўчмас мулк биржаси ва унинг вилоят бўлимларида ўтган ҳафтада 14 та «кимошди» савдоси ва танловлар, 7 биржа савдолари ўтказилди. Тадбиркор ва сармоядорларга кўплаб дўконлар, ер участкалари, автомобилларга ёқилғи қуйиш шаҳобчалари ва турли русумдаги автомашиналар таклиф этилди. Ҳафта мобайнида 292 та иншоот сотилиб, ундан тушган маблағ 59 миллион 401 минг сўмни ташкил этди. Республика кўчмас мулк биржаси ва унинг вилоят бўлимлари 1 ярим йилликда 725 та савдо ўтказди, булардан 499 та «кимошди» савдоси, 28 та танлов ва 198 та биржа савдоларидир.

1996 йил 1 ярим йилликда «кимошди» савдоси, танлов ва биржа савдоларига 15655 та иншоот қўйилди, шулардан 10100 та иншоот сотилиб, жами 643341,47 минг сўмни ташкил этди. Шу тариқа биржа фаолияти кундан-кунга кенгайиб бормоқда.

• Спорт • Спорт • Спорт

АССАЛОМ, ОЛИМПИАДА!

Амери Қўшма Штатларининг жануби-шарқида жойлашган Жоржия штатининг пойтахти Атланта шаҳрида 26- ёзги олимпия ўйинлари давом этмоқда. 19 июль куни янги қурилган «Олимпия» стадионида улкан спорт байрамининг очилиш маросими бўлиб ўтди. Тўрт соатдан ошиқроқ давом этган тантаналарда спортчиларнинг кўргазмали чиқишлари, санъаткорларнинг маҳорати барчани ҳайратда қолдирди. Айниқса, мухлислар 197 мамлакатдан ташриф буюрган делегация аъзолари ва спортчиларни гулдурос қарсаклар билан кутиб олишди.

Мустақил давлатимиз спорт делегацияси стадионга кириб келганда стадионга йиғилган спорт ишқибозлари гулдурос қарсаклар билан кутиб олишди. Республикамиз байроғини моҳир боксчимиз Темур Иброҳимов «Олимпия» стадиони узра баланд кўтариб, ойнаижаҳон ва стадиондан кузатаётган томошабинлар кўз ўнги олдида ҳилпиратди. Барча давлатлардан ташриф буюрган спорт делегациялари стадион узра саф тортишганидан сўнг, 26-олимпия ўйинлари ташкилий қўмитаси раиси Уилям Порторпейн ва Халқаро олимпия қўмитаси Президенти Хуано Антонио Самаранч жаноблари сўзга чиқиб жаҳоннинг энг кучли спортчилари ва иштирокчиларини улкан байрам билан табриклашди. Шундан сўнг Америка Қўшма Штатлари президенти Билл Клинтон 26-олимпия ўйинларини очиқ деб эълон қилди. Майдонга беш ҳалқа рамзи туширилган олимпия байроғини кўтарган спортчилар кириб келишди. Улар стадион узра айланиб чиқишиб байроқни махсус кўтаргичга қўндиришиб баланд кўтаришди.

Стадионга ўрнатилган улкан ликопча шаклидаги баланд саҳнада сузиш бўйича 1956 йилги олимпия ўйинлари чемпиони Дэвид Фрезер, 1968 йили Мехико олимпиадасида узунликка сакрашда 8 метру 90 сантиметрга сакраб барчани лол қолдирган афсонавий Боб Бимон, 1992 йили Мюнхенда еттита олтин медални қўлга киритган сузиш устаси Марк Спиц, 1976 йилги олимпия ўйинлари чемпиони гимнастикачи Надя Комманечи, 1980 йили Москвада бокс бўйича олимпиада чемпиони унвонини қўлга киритган машҳур боксчи Теофило Стивенсон, 1984 йили енгил атлетика мусобақаларида тўққизта медаллар шодасини қўлга киритган, бир неча бор жаҳон чемпиони Карл Льюс, 1988 йилги олимпия ўйинлари ғолиби сувга сакровчи Грек Луганич ҳамда 1992 йили Барселона олимпиадаси қаҳрамони гимнастикачи Виталий Щербо ва ниҳоят 1924 йили олимпия ўйинлари чемпиони бўлган тўқсон ёшли Леон Штукалларни давомли қарсаклар билан қарши олдилар.

Шундан сўнг Грециядан олиб келинган машъални кўтарган 31 ёшли машҳур профессионал боксчи Эвандер Холифилд майдонга кириб келади. У машъални яна бир машҳур боксчи 1960 йилги олимпиада чемпиони Муҳаммад Алига узатади. Муҳаммад Али махсус олов ёндиргич орқали стадионга ўрнатилган улкан олимпия машъаласини ўт олдиради. Очилиш маросими катта байрам тантаналарига айланиб кетди.

20 июль куни эса олимпия ўйинларининг биринчи ғолиблари аниқланди. Биринчи олтин медални польшалик Ренато Маурер қўлга киритди. Пневматик милтиқдан ўқ отиш машқида унга тенг келадиган рақиб топилмади. Эркаклар ўртасида пневматик пистолетдан ўқ узиш баҳсида италиялик Альберто Донна ғолиб чиқди.

Сузиш бўйича 100 метрга эркин усулда сузишда аёллар ўртасида хитойлик Лу Жи Жей олтин медални қўлга киритди. 400 метрга аралаш усул баҳсларида ирландиялик Мичель Смит маррага биринчи бўлиб етиб келди.

200 метрга эркин усулда сузиш баҳсида Янги зеландиялик Дейнон Лазер ғолиб келди. Америка Қўшма Штатлари вакили Анесон Бергер кумуш медал соҳиби бўлди. Венгриялик Кристина Эгермаерга бронза медали топширилди.

Эркаклар ўртасида 100 метрга брасс усулида сузишда белгиялик Фред Де Бур Грей олтин медални қўлга киритди. У саралаш баҳсларида бир дақиқа-ю 0,65 сония натижа кўрсатиб янги жаҳон рекордини ўрнатди.

(Давоми 4-бетда)

ИҚТИСОДИЙ МУНОСАБАТЛАР ВА ШАРТНОМА

Мамлакатимизда бозор муносабатлари йилдан йилга чуқурлашиб, ривож топиб бораётир. Бозор иқтисодининг муҳим хусусиятларидан бири шуки, маҳсулот етиштирувчи ва уни харид қилиб олувчи орасидаги муносабатлар эркин, ўзаро келишув тарзда бўлиб, нарх белгилаб олиб борилади. Бундай паллада харидор маҳсулотни бозордан чакана нархда олиши ёки етиштирувчидан маҳсулотни кўтара нархда, катта миқдорда олиши мумкин.

Бозор муносабатлари ҳукм сураётган мамлакатларда деҳқон билан харидор орасидаги иқтисодий алоқалар шаклланган.

Одатда кўтара савдо қилувчилар йил бошида маҳсулот номи, унинг миқдори, бир дона ёки метри ёки бирор қадоқланган пачкасининг нарҳи ва шартномада кўрсатилган маҳсулот ҳажмининг қиймати, тўлов шартлари ва бошқа ўзаро келишилган шартлар акс эттирилади.

Маҳсулотни харид қилганлар уни ё қайта ишлаб истеъмол қилинадиган маҳсулотга айлантириб кейин сотишлари ҳам мумкин. Ёки кўтара олинган маҳсулотни устига маълум миқдорда устама қўйиб чакана нархда сотиши мумкин.

Шартнома икки томон — маҳсулот етиштирувчи билан харид қилиб олувчи учун самаралидир. Деҳқон ёки жамоа шартномаларга биноан ўз режасини иқтисодий кўрсаткичларини белгилайди.

Айниқса, маҳсулот ҳажмига қараб ишлаб чиқаришда ишлайдиганларнинг сони, иш ҳақи фонди, ойлик маоши, даромад, фойда, тўланадиган солиқларнинг миқдори ва танарх ҳисоб-китобларини бажаради.

Маҳсулотни ишлаб чиқариш учун керак бўладиган хом ашё, ёқилғи, материаллар, бутловчи деталларни харид қилиш масаласини аниқ ҳал қилиш имкони пайдо бўлади. Агар шартномалар олдиндан тузилмаса бу ҳол ўзига яраша қатор қийинчиликларни келтириб чиқаради. Маҳсулотларни шартномасиз, бозорларда, савдо расталарида ҳам сотса бўлади. Бунинг учун маҳсулот ишлаб чиқарувчи ўзининг ниҳоятда ривожланган савдо тизимига эга бўлиши керак. Ундан ташқари, етиштирилган ёки ишлаб чиқарилган маҳсулотларни биржалар орқали ҳам сотиш мумкин. Бунда маҳсулотни биржага ариза ёзиб топшириш ва унинг сотилишини кутиб туришга тўғри келади.

Мамлакатимизда қишлоқ хўжалик маҳсулотларини етиштириш йилдан йилга кўпайиб бораяпти. Жумладан, бу йил пахта, ғалла, мева, сабзавот, гўшт, сут етиштириш 1995 йилга нисбатан кўпроқ бўлиши мўлжалланган. Шу йилнинг февраль ойида Республика Вазирлар Маҳкамасининг «Қишлоқ хўжалик маҳсулотларини етказиб беришни шартнома асосига ўтказиш тўғрисида»ги қарори чиқди. Бу ишни муваффақиятли ўтказиш учун республика қишлоқ хўжалик вазирлигида, вилоят, туманларда семинар-кенгашлар, ўқишлар ўтказилди.

Шартномаларни тузиш ишига республика вилоят, туман маъмурий хўжалик идоралари, маҳсулот ишлаб чиқарувчилар ва уни сотиб олувчилар фаол киришдилар.

(Давоми 2-бетда)

Етти иқлим нафаси

МДҲ МАМЛАКАТЛАРИДА

Россия Бош вазири В.Черномирдин янги ҳукумат таркибида Бош вазирнинг уч нафар биринчи ўринбосари бўлади, деди. Улар молиявий - иқтисодий, ижтимоий ҳамда саноат мажмуаларига мутасаддилик қиладилар. Тўртинчи биринчи муовининг пайдо бўлиш эҳтимоли ҳам йўқ эмас. У мудофаа саноати фаолияти учун жавоб беради. Янги ҳукуматдаги идоралар ҳақида гапирар экан, Бош вазир ҳозирги 96 тадан улар сони 50 дан 60 тагача қисқаришини тахмин қилди.

Кузатувчилар фикрича, янги Вазирлар Маҳкамасини ишлаб чиқувчи амалдорлар муросасиз икки гуруҳга ажраб кетишган. Радикаллар В.Черномирдин ҳукумати аъзоларини 20 нафар вице-премьерлар ёки Давлат котиблари билан чеклашга мойилдир. Бунда улар тармоқ тамойилидан бутунлай воз кечиб, мавжуд 97 вазирлик ва идораларни йўқотиш, Вазирлар Маҳкамаси девони ходимларини штатдан чиқаришни таклиф этишмоқда. Традиционистлар радикалларга қарши туришибди. Миш-мишларга қараганда, уларни Бош вазир муовини Олег Лобов қўллаб-қувватламоқда. Қандай бўлмасин, улар Вазирлар Маҳкамаси аппаратини ислоҳотлар ичра сингдириб юборишга эришишди чоғи. Нима бўлганда ҳам, В.Черномирдин муросаи-мадора тариқасида иш кўришга мажбур бўлди. У мавжуд маҳкама 30-40 кишига қисқариши мумкинлигини билдирди. Қайта сайланган Президент икки номзод бўйичагина аниқ бир қарорга келди. Анатолий Чубайс ва Игорь Радионовлар дўстлари табрикларини қабул қилишди.

****

Якшанба кунининг иккинчи ярмида Чечениcтоннинг Шатой туманида жанглар бўшашди. Россия қўшинлари Шатой жанубидаги қароргоҳларига қайтдилар. Айни пайтда Россия авиацияси ва артиллерияси қишлоқларга хужумни давом эттирдилар. Россия қўмондонлиги бу туманда Чечен айирмачиларининг таянч базаси бор деб таъкидлашмоқда. Ичкерия ахборот вазири М.Удугов эса буни қатъиян рад этмоқда. Унинг айтишича, туманнинг Барзой қишлоғи худудида маҳаллий кўнгиллилардан 100 дан 200 нафаргача жангчилар Россия қўшинларига қарши турибдилар. Чечен позицияларига икки бор уюштирилган ҳужум қайтарилган. Россия қўшинлари катта талофатлар кўришган. Ўндан ортиқ Россия бронетехникаси ёндириб юборилган. Зенит ўти билан битта қирувчи самолет ҳамда битта «МИ-24» вертолёти уриб туширилган. Россия ҳарбий контингенти матбуот котиби Мельников бу хабарларни рад этган. Шатойга ҳужум Чечен айирмачиларига қарши уюштирилаётган сўнгги операция бўлиши керак.

****

Белоруссия Президенти А.Лукашенко умумхалқ референдумига бир қанча масалаларни тақдим этмоқчи. Уни шу йил сентябрь ойида ўтказиш режалаштирилган.

А.Лукашенко Белорус жамиятининг ҳозирги ҳолатига мос келадиган Конституцион ва таркибий ўзгаришларнинг пишиб етилган заруратига ишора қилиб, ушбу ғояни июнь ойининг охирларига олға сурганди. Умумхалқ референдумига қўйиладиган масалалар Конституциядаги ўзгаришларни, Белорус фуқароларининг ерга хусусий мулкчиликка муносабатлари, хусусийлаштириш ҳамда НАТОнинг шарққа қараб кенгайишига муносабатни ифодалаши керак. Уларнинг моҳиятини журналистлар шундай изоҳлашади: биринчидан, икки палатали парламент таклиф этилади. Уларнинг ҳар бири 60 депутатдан иборат бўлиши керак.

(Давоми 2-бетда)

ЕТТИ ИҚЛИМ НАФАСИ

(Боши 1-бетда)

Фақат юқори палата вакиллари шахсан Президент томонидан тайинланиши керак. Ҳозирги Белорус парламентида 200 депутат бўлиб, бир қанча коалициялар, опозицияга бўлинади. Таклиф этилаётган вариантда палатанинг фақат номи қолади, холос. Айниқса, қабул қилинадиган қонун ва қарорлар Президент тайинлайдиган юқори палата томонидан тасдиқланиши қоидаси шунга олиб келади.

Шунингдек, мамлакатда Президентлик ваколати муддатини етти йил қилиб белгилаш таклиф этилади. Президентликка иккинчи марта сайланиш ҳуқуқи ҳам кўзда тутилган.

ХОРИЖДА

Президент Б.Клинтон демократик партия ғазнасига маблағлар йиғишга ёрдамлашиш мақсадида ғарбий штатларга сафарини амалга оширмоқда. Уч кун давом этадиган ушбу сафарда у тўхтайдиган биринчи қўналға Колорада штатида бўлиши мўлжалланган. Калифорнияда Президент Лос-Анжелес, Сакраменто ва Сан-Франциско штатларида бўлди.

Айни пайтда республикачилар партиясидан Президентликка номзод Боб Доул солиқларни камайтиришни кўзда тутувчи муҳим иқтисодий таклиф устида қунт билан ишлашни давом эттирмоқда. Мана шу таклиф ноябрь ойида ўтказиладиган сайловларда Президент Б.Клинтон устидан ғалаба қозонишига ёрдам беришига умид боғламоқда у. Кеча собиқ сенатор Б.Доул 73 ёшга тўлди.

****

Жанубий Ливанда Исроил ва «Ҳасбаллоҳ» гуруҳи ўртасида асирлар ва ҳалок бўлганлар ҳокларини алмашлаш бўйича мураккаб жараён бошланди. Исроил ҳаммаси бўлиб, асир олинган 45 жанубий ливанликни озод қилади. Якшанба куни эрталаб «Ҳасбаллоҳ» Исроилнинг жанубий Ливандаги армияси жангчиларидан 17 кишини қўйиб юборди. Исроил билан «Ҳасбаллоҳ» гуруҳи ўртасидаги битимга Германия воситачилигида эришилганди.

Исроил Бош вазири Б.Натаняху юқоридаги битимни изоҳлаб, асирлар ва улар ҳокларини алмашиш «Ҳасбаллоҳ» раҳбарларининг Исроилга нисбатан муносабатларида ўз сиёсатларини ўзгартирганларидан далолат бўлиши мумкин, деган фикрни билдирди. Матбуот конференциясида у шунингдек, «Ҳасбаллоҳ» жангариларининг ҳужуми хавфи йўқолиши билан жанубий Ливанда Исроил қўшинларини сақлашга ҳожат қолмайди, деб таъкидлади.

****

Якшанба куни минглаб одамлар Бурунди пойтахти кўчаларига чиқишди. Улар тутси қабиласи қочоқлари лагерида 300 дан ортиқ кишининг ўлдирилишига норозиликларини намойиш этишди. Бир кун олдин мингга яқин милтиқ, пичоқ, найза ва тўқмоқлар билан қуролланган дарғазаб эркаклар Бурунди марказидаги қочоқлар лагеридан икки соат мобайнида қилган тўс-тўполон 300 кишининг бегуноҳ қурбон бўлиши билан якунланганди. Ҳалок бўлганларнинг кўпчилиги аёллар ва болалар эди. 150 киши яраланди, яна 30 кишининг тақдири номаълум.

БМТ Олий Комиссари қочоқлар иши бўйича девонхонасининг хабарига кўра, Бурунди минглаб руандалик қочоқларни кўчириб юборишни давом эттирмоқда. БМТ Олий Комиссари девонхонаси Бурунди ҳукумати асосан Хуту қабиласи қочоқларига мўлжалланган лагердан 18 кишини мажбурий чиқариб юборди, дея баёнот берди. Ўтган жума куни лагердан 4,5 минг киши ҳайдаб чиқарилганди. Бурунди ҳукумати ушбу маълумотларни рад этиб, қочоқлар ўз ихтиёрлари билан кетган, демоқда.

****

Олтинчи кундирки, Шри Ланканинг шимолий шарқида армия билан Тамил исёнчилари ўртасидаги қақшатқич жанглар тинмаяпти. Якшанба куни ҳукумат исёнчилар қуршаб олган горнизонга қўшимча мададни етказишга эришганини маълум қилганди. Бироқ, маълумотларга қараганда Шри Ланка ҳарбий-денгиз флотининг тўрт самолётидан фақат биттаси жанглар кетаётган ҳудудга қўшинни етказа олган.

****

Ялпи иш ташлаш Покистон саноат маркази - Синд вилоятини ва пойтахт Карочини фалаж қилиб қўйган. Кўпчилик банклар, бозорлар, ўқув юртлари ёпиқ. Полициячилар, ҳарбийлаштирилган отрядлар Карочининг бўм-бўш кўчаларида соқчилик қилишмоқда. Бир кунлик иш ташлаш мухолифотда турган тўққиз партия томонидан ҳукуматдаги коррупциядан норозилик белгиси сифатида уюштирилганди. Айни пайтда бутун Покистон бўйлаб солиқ ҳақидаги янги қонундан норози бўлган тижорат транспортлари ходимлари иш ташлаши ҳам бўлиб ўтди.

Жаҳон матбуот агентликлари материаллари асосида.

• 1996 йил — Амир Темур йили

СОҲИБҚИРОН ВА ИСЛОМИЙ ҚАДРИЯТЛАР

XII аср бошларидан XIV аср ўрталарига қадар давом этган мўғул зулми инсоният тарихида мисли кўрилмаган бир офат эди. Истилочилар бутун-бутун шаҳарларнинг кулини кўкка совурдилар. Урганч, Марв, Термиз каби шаҳарлар бутунлай йўқ қилинди, Бухоро, Самарқанд каби шаҳарларга шундай катта зарар етказилдики, улар то Амир Темур давригача ўзини тиклай олмади. «Ал-комил фиттарих» асари муаллифи Ибн ал- Асир бу ҳақда шундай деб ёзади:

«Одатда кишилар узоқ умр кўрганига шодланади. Лекин мен узоқ умр кўриб Чингизхоннинг бу ваҳшийлигининг шоҳиди бўлганимга ачинаман. Кошки, бундан илгари ўлиб кетган бўлсам эди. Яшнаб, гуллаб турган Бухоро, Самарқанд, Журжон, Термиз, Балх ва Марвни бу ваҳший мўғуллар теп-текис қилиб, ундан асар ҳам қолдирмади. Кишилар қадим Бухтуннасни энг ваҳшийликда айблайдилар. Чингизхон олдида у нима бўлибди. Бунинг ваҳшийлиги билан ҳеч қандай ваҳшийлик тенг келмайди».

Чингизхон истилоси ватанимиз тараққиётини 150 йилга тўхтатиб қўйди. Маданий анъаналар йўқотилди. Динимиз хор ва залил бўлди. Бутун ислом оламининг зийнати бўлган ва диний суянчиғи саналган уламолар, олимлар аёвсиз ўлдирилди, китоблар ёндирилди, масжидлар отхоналарга айлантирилди. Асрлар оша илмий марказлар бўлиб ўсиб келаётган Бухоро, Хоразм, Самарқанд ва бошқа жойларда илмий анъаналар тўхтатиб қўйилди. Ислом дини мўғуллар зулми остида аста-секин йўқ бўлишга юз тутди. Мовороуннаҳр шаҳарларида биронта масжид ва биронта мадраса қурилмади, борлари эса хароб бўла бошлади.

Бу шароитда мамлакатимиз халқлари зулм бир кун бориб тугайди, деб келажакка катта умид билан қарай бошладилар. Айрим уламолар янги қутқарувчи ва ҳалоскор зуҳур қилиши вақти келди, деб башорат бера бошладилар.

Шунинг учун ҳам Амир Темур Аллоҳ таоло тарафидан Марказий Осиё халқларига инъом қилинган фидоий, бир зот эдики, у ватанимизнинг ҳалоскори ва муслиҳ, яъни ислоҳотчиси бўлиб бу ёруғ дунёга зуҳур қилди. Амир Темур табиийки, бу ҳалоскорлик ҳаракатида дини Исломга суянди ва унинг даъватларини изчиллик билан амалга оширди. Ўз қўмондонлари ва аскарларининг Ислом буйруқларига тўлиқ риоя қилишларига эришди. Зеро, Амир Темур ақлини таниган давридан бошлаб Ислом муҳитида тарбия топди. Тарих китобларида айтилишича, беш-олти ёшдан бошлаб Қуръон мактабига қатнади. Ва ўн бир-ўн икки ёшида Қуръони Каримни тўлиқ ёдлаб олди. Унинг ўткир зеҳнига одамлар тасанно айтганлар ва устозлари унга юқори баҳо берганлар. Энг муҳими шуки, Амир Темур ҳам ўнг қўли, ҳам чап қўли билан хат ёзар эди. Бу нодир қобилият кейинчалик жангларда ҳам икки қўли билан қилич ишлатишни ҳам ўзлаштиришга олиб келди.

Айрим қўлёзма китобларда Амир Темур Қуръони Каримни бутунлай ёд олгани муносабати билан отаси Муҳаммад Тарағай катта зиёфат қилиб устозларига инъом — эҳсон қилгани ҳақида маълумотлар бор.

Амир Темурнинг Қуръонни ёддан билгани кўп вақтларда унга жуда қўл келган.

Ислом тарихидан маълумки, мусулмонларнинг бирон зулм давридан озодлик даврига ўтишлари чоғида диний ва миллий уйғониш рўй берган. Шу хил диний ва миллий уйғонишни Амир Темур даврида ҳам яққол кузатиш мумкин. Шу сабабдан Амир Темур даврида Ислом дини тез ривожланди, диний ақидалар янги поғонага кўтарилди.

Масжид ва мадрасалар кўплаб қурилди. Мусулмонлар Исломий қадриятларга қатъий амал қила бошладилар. Амир Темур лашкарлари намоз ўқиш ва диний фарзандларни бажаришга ўтдилар. Шу даврдан бошлаб Маккаи Мукаррамага — ҳажга махсус карвонлар катта ҳадялар билан жўнатила бошлади. Чунки, Шом Шариф, Ироқи Ажам, Анатол Амир Темур итоатига киргач, Миср ва Ҳижоз ҳам Соҳибқиронга вассал бўлиб қолган эди.

Шарофиддин Али Яздийнинг «Зафарнома»сида ёзилишича, Амир Темур 808 ҳижрий (1405 милодий) йили Хитой юришига тайёрланиш чоғида Ўтрарда катта қўшин йиғишга фармон берган ва ҳар тарафдан аскарлар шу ерда йиғила бошлаган. Шу манзарани таъриф ва тавсиф этар экан, муаллиф шу манзилда Қуръони Карим оятларини шиор қилиб ҳар қаёққа осилгани ва уни қорилар баланд овоз билан узлуксиз туни-кун ўқиб аскарларни узоқ юришга отлантирганини таъкидлайди. Амир Темур ҳар бир юриши олдидан Самарқанд шаҳри ташқарисида лашкаргоҳ ташкил қилар экан, аскарларга шижоат бағишлаш ва жиҳоднинг савоблик иш эканлигини кенг равишда ҳар бир аскар дилига етказишга ҳаракат қилар эди.

Манбаларни варақлар эканмиз, Амир Темурнинг Ислом динига қилган хизматларининг жуда кенг миқёсли эканлигини кўрамиз. Амир Темур Ҳиндистонга қилган юриши асносида ҳозирги Афғониятон ва Покистон ерларида яшовчи мусулмонларнинг ўқиётган намоз ва ибодатларини кузатади. Шунда улар намозларини ўз маҳаллий тилларида ўқиётгани маълум бўлади. Амир Темур намозни Қуръон тили бўлмиш араб тилида ўқишга чақиради ва уларга тушунтирадики агар ҳар бир мусулмон халқ намозини ўз тилида ўқийдиган бўлса ва шунга одат қилса, бора-бора мусулмонлар ўртасида бирлик йўқолиши муқаррар ва улар масиҳийлар ва ҳиндукийларга ўхшаб юзлаб майда мазҳабларга бўлиниб кетиб, оқибатда бир-бирларини танимай қолишлари ва бир-бирларидан жудо бўлишлари мумкин. Бу билан мусулмонлар бирлиги йўқолади ва унинг шукуҳи ва шавкати кетади, деб барчани Қуръон тилида намоз ўқишга қайтаради ва зарур чораларни кўради.

Албатта бундай катта ишлар Амир Темурдек забардаст зотнинг қўлидан кела олар эди. Шу ҳадисдан дадил хулоса чиқариб Амир Темур ҳамма жойда, Эронда, Ажамда, Кавказ ва Анатолда ҳам шу сиёсатни олиб борган ва мусулмонларни асл динларига қайтаришларига катта ҳиссалар қўшган, десак бўлади.

Муаллифи аниқланмаган бир қўлёзмада айтилишича, Амир Темур Шом Шариф, яъни Сурияга қилган юриши ва Дамашқни забт қилган вақтида, у узоқ вақт, яъни бир йилдан ортиқ муддат шу шаҳарда яшаб қолади. Мана шу асонда у ўзининг хаёлини бир қанча вақтдан буён банд қилиб келаётган — Қуръон оятларининг тъардифи масаласини кўриб чиқиш учун уламолар анжуманини чақиришни лозим топади. Тардиф масаласи шундан иборат эдики, бир мавзудаги оятлар Қуръони Каримнинг бир неча жойларига сочилган бўлиб, уларни тугал маъносига етиш учун Қуръоннинг шу оятларини топиб ўқиб чиқиш керак бўлади. Масалан: Никоҳ ва оила масаласи «Бақара» сурасида ҳам, «Нисо» сурасида ҳам бор. Тардиф қилиниши, яъни бир муайян мавзуи бағишланган оятлар бир сурага жам қилинса яхши бўлар эди деган, мақсадни билдилар эди.

Шу мақсадда Амир Темур Миср, Фаластин, Тунис, Мағриби замин, Ҳижоздаги машҳур уламоларга таклифлар юборали ва уларнинг келиб-кетиши ҳаражатларини ўз зиммасига олади.

Ўша вақтнинг кўзга кўринган уламоларидан бир қисми шу анжуманда иштирок этади ва анжуман узоқ давом этганига қарамай бирор натижага кела олмайди. Амир Темур ўзи ҳам шу диний анжуманда фаол иштирок этади. Охир натижада уламолар шу натижага келадики, Қуръон Каримнинг оятларини бир жойдан олиб иккинчи жойга қўйиш Қуръонни қайта ёзиб чиқиш демакдир. Бу эса бизнинг ишимиз эмас, оятларни шу мавжуд тартибда Расулуллоҳ саллоллоҳу алайҳи ва саллам ўзлари тузиб чиққанлар, демак бу тартиб шариатда умури тавқифий деб саналган, яъни бу ишга иккинчи қайтиш тўхтатилган: Агар улар бу ишга қўл уриб Қуръони оятлари тартибини ўзгартирсалар, келажакда ҳам ҳар ким ва ҳар бир тоифа Қуръон оятлари тартибига қўл уриб, ўз ҳоҳишларига қараб уни ўзгартиришлари мумкин бўлиб қолади. У ҳолда Қуръони Каримнинг одамлар назарида кудзияти кетади, деган хулосага келдилар. Амир Темур эса бу хулосани қўллаб-қувватлади.

Қози АБДУҒАНИ АБДУЛЛОҲ,
халқаро ислом тадқиқот маркази директори.

(Давоми бор)

Сирдарё вилоятининг «Сайҳунобод» туманидаги «Шўрузак» ширкатлар уюшмаси сут-товар фермаси жамоаси қишловга етарли озуқа жамғариш учун ғайрат қилаётир.

Суратда: жамоа ем-хашак тайёрлаш мутахассиси Саидмурод Давронов тракторчи Нурмуҳаммад Ўсаровдан озуқани қабул қилиб олмоқда.

У.УСМОНОВ сурати

• Касаба уюшмаларида

ФАХРИЙ НИШОН СОҲИБИ

Фориш туманида кейинги йилларда коммунал хизмат яхши йўлга қўйилди. Бу ҳақда катта-кичик йиғинларда тез-тез гапириладиган бўлди. Туман марказида ва қишлоқларида коммунал хизматни яхшилаш ишига туман коммунал хўжалик бўлими мудири Ҳамро Тошпўлатов бош-қош бўлиб келмоқда. Унинг олийжаноб меҳнатлари ҳисобга олинди. Коммунал хизмат кўрсатиш вазирлиги ҳайъати Ўзбекистон маҳаллий саноат ва коммунал, маиший корхоналар касаба уюшмасми Марказий Қўмитаси раёсати қарорига кўра Ҳамро Тошпулатов кўп йиллик хизматлари учун «Ўзбекистон Республикаси коммунал хизмат кўрсатиш аълочиси» фахрий нишони билан тақдирланган эди. Ушбу нишон Тошпўлатовга тантанали равишда топширилди.

«Ишонч» мухбири.

ҲАМШИРАЛАР БАҲСИ

Яқинда Урганч шаҳридаги «Ҳилол» санаторийсида Хоразм вилоят касаба уюшмалари кенгаши ташаббуси билан Ўзбекистон Республикаси мустақиллигининг беш йиллиги шарафига санаторий-профилакторийларда хизмат қилаётган ҳамшираларнинг даволанувчиларга кўрсатаётган хизмат савиясининиқлаш ва уларни рағбатлантириш мақсадида «Ҳамшира-96» кўрик-танлови бўлиб ўтди. Унда 8 сиҳатгоҳнинг ҳар биридан биттадан ҳамшира ўз маҳоратларини намойиш қилди. Улар 5 та шарт бўйича мусобақалашдилар. Ниҳоятда қизиқарли ўтган бу баҳсда «Ҳилол» санаторийси ҳамшираси Азиза Матқулиева биринчи ўринни эгаллади. Ғолибларга қимматбаҳо совғалар топширилди.

Шихназар АҲМЕДОВ,
«Ишонч» мухбири.

ЛОТИН ЁЗУВИ — ТАРАҚҚИЁТ ОМИЛИ

Қайси бир идорага, корхонага борманг,ватанимиз келажагини, унинг тараққиётини белгиловчи лотин ёзувларига дуч келасиз. Дарҳақиқат, лотин ёзуви ҳаётимизга кириб, сингиб бормоқда.

Яқинда касаба уюшмалари Жиззах вилоят кенгаши раёсат йиғилиши «Лотин ёзувига асосланган ўзбек алифбосини жорий этиш тўғрисида»ги Ўзбекистон Республикаси Қонунини бажариш юзасидан амалга ошириладиган тадбирларга оид масалани атрофлича муҳокама этди. Муҳокама этилган масала юзасидан тегишли қарор қабул қилинди. Қонунни амалга ошириш бўйича комиссия таркиби тасдиқланди. Қонунни ва Давлат Дастурини амалга ошириш юзасидан касаба уюшмалари вилоят кенгаши тузган тадбирлар маъқулланди. Унга биноан вилоят касаба уюшмалари кенгашида, вилоят тармоқ қўмиталарида касаба уюшмалари тасарруфидаги ташкилотларда лотин алфавитига асосланган ўзбек алифбосини жорий этиш бўйича комиссиялар тузилди. Бошланғич касаба уюшмалари ташкилотларида, маҳаллаларда лотин алфавитига асосланган ўзбек алифбосини жорий этиш юзасидан тарғибот ишлари олиб борила бошланди. Ташкилотлар, клублар ва кутубхоналарда тематик кечалар ўтказилмоқда, мутахассисларнинг чиқишлари ташкил этиляпти. Лотин алфавитига асосланган ўзбек алифбосини ўргатиш курслари ташкил этилди. Касаба уюшма фаолларини ўқитиш дастурларига янги алифбо ва имлони ўқитиш бўйича маърузалар киритилди.

«Ишонч» мухбири.

ИҚТИСОДИЙ МУНОСАБАТЛАР ВА ШАРТНОМА

Маҳсулот номи режалаштир маҳсулот ҳажми	1990		1994		1995	
	шартнома тузилган ҳажми	шартнома тузилган ҳажми	режалаштир маҳсулот ҳажми	шартнома тузилган ҳажми	режалаштир маҳсулот ҳажми	шартнома тузилган ҳажми
Пахта	4745,4	5057,5	4015,5	3938,1	4000,0	3983,3
Дон	900,0	756,9	1442,2	1438,3	2059,1	1474,4
Катрошка	187,6	171,0	191,7	136,9	126,1	69,7
Сабзавот	1838,6	2080,0	1189,7	1063,7	871,7	774,1
Ҳўл мева	308,0	324,6	238,1	193,4	204,1	189,2
Узум	637,6	658,9	280,6	136,7	311,8	388,9
Полиз	621,3	669,0	100,5	62,4	68,1	45,4
Гўшт	303,9	298,4	222,8	193,3	144,5	107,6
Сут	916,1	982,2	786,9	768,9	670,6	478,1

Натижа аввалги йилларга нисбатан анча яхши бўлди. Олдинги йилларда томонлар шартномаларни тузишга масъулиятсизлик билан қарардилар, айниқча, уларни бажаришга ниҳоятда бефарқ бўлар эдилар. Кўп ҳолларда шартномалар 80-90 фоиз бажарилмай қолиб кетар эди. Бунинг учун икки томон ҳам ҳеч қандай жавобгарликка тортилмас эди.

1990-1995 йилларда тузилган шартномалар кўрсаткичлари 1-жадвалда келтирилган.

Жадвалдаги маълумотларга қараганда пахта сотиб олиш учун шартномалар етарли. 1996 йилда пахта, бошоқли дон, гўшт ва сут етиштиришга мўлжалланган шартномалар тўла тузилган. Бироқ, дон бўйича тузилган шартномалар эса бирмунча камроқ. Картошка, сабзавот, бўйича тузилган шарномалар етиштиришга мўлжалланган ҳажмдан кўпроқ қилиб тузилган Бунга сабаб шуки, 1990-1995 йилларда узум, полиз маҳсулотларига бўлган талаб юқори бўлгани учун шартномалар етиштирилиши мўлжалланган ҳажмдан анча ортиқ қилиб тузилган.

Республикамизда гўштга талаб ҳамма вақт юқори бўлган. Лекин кейинги пайтларда гўштнинг нархи тез ўса бошлагани туфайли тузилган шартномалар сотилиши мумкини бўлган гўшт ҳажмидан 40-50 минг тоннага кам.

1996 йилда етиштириладиган пахта, бошоқли дон, шоли пилла, гўшт, сут, тухум, қоракўл тери, жун, картошка, сабзавот, мева, узум, полиз ва асал бўйича тузилган шартномалар ҳам етиштиришга мўлжалланган маҳсулотлардан кўпроқ. Умуман олганда, барча қишлоқ хўжалик маҳсулотларига бўлган талаб, таклифлардан анча юқори. Айниқса, гўшт, сут, картошка, мева, узум, асалга бўлган талаб анча баланд.

Тузилган шартномаларнинг таҳлили шуни кўрсатдики, пахтага 1917 та хўжалик «Ўзпахтасаноатсотиш» давлат ҳиссадорлик жамияти билан 4 минг тонна пахта етказиб беришга, бошоқли донларга 2460 хўжалик «Ўздонмаҳсулот» давлат ҳиссадорлик жамияти билан 2,25 млн. тонна бошоқли дон, 576 та хўжалик эса 383,3 минг тонна шоли етказиб бериш учун шартнома тузган.

Пиллага тузилган шартнома 1996 йилга 21300 тоннани ташкил қилади. 1995 йили 23699 тонна пилла харид қилинган. Пилла етказиб беришга 1576 хўжалик шартнома тузган. Гўшт харид қилиш бўйича 2107 та хўжалик 131,1 минг тоннага, сут сотиш бўйича 2154 та хўжалик 578,6 минг тоннага, тухумга 788 та хўжалик 306,9 минг донага, қоракўл терига 380 та хўжалик 554 минг донага шартнома тузганлар. Айрим маҳсулотларга тузилган шартномалар 1995 йилга нисбатан бирмунча кам. Бунинг сабаби бор, албатта. Аввало шартномаларда қайд қилинган маҳсулотлар ҳажми талабни тўла акс этдирмайди. Бу қишлоқ хўжалик маҳсулотларига бўлган талабнинг бир қисми холос. Шу билан бирга бу шартномаларда фақат ички бозор талабининг бир қисми ўз аксини топган. Ташқи бозор талаби шартномаларда акс этмаган.

Ҳозирда шартномани тузиш, уни бажаришга бўлган муносабат бозор талабларига тўла мос келади деб бўлмайди. Маҳсулотни сотувчилар ҳам, сотиб олувчилар ҳам шартнома шартларини тез-тез бузиб туришади. Бу ҳолларда иккала томон ҳам ўзаро даъво қилмайдилар. Бир томон кўпинча маҳсулот етказиб бериш муддати, ҳажми, сифатига оид шартларни бузса, иккинчи томон пул тўлашга оид шартларни бузади. Натижада шартнома ўз кучини йўқотиб, бозор иқтисоди шароитида томонларнинг иқтисодий, молиявий муносабатини бошқарувчи, тартибга келтирувчи муҳим механизм хусусиятини йўқотади.

Шартнома шартлари бузилиши оқибатларида аввало ҳар икки шартлашган томон, кейин меҳнат аҳли, давлат катта иқтисодий зарар кўради. Маҳсулотни шартномага кўра сотиб олаётган томоннинг зарари шундан иборатки, агар у маҳсулотни ўз вақтида олмаса унинг ишлаб чиқариш режаси бажарилмайди. Натижада у катта даромаддан маҳрум бўлади, ўз ходимларига маошни ўз вақтида тўлай олмайди. Ундан ташқари, ижтимоий ҳимоя чора-тадбирларини амалга оширишга етарли пул жамғарилмайди.

Худди шундай зарарни маҳсулот сотувчи ҳам кўради. У ҳам маҳсулотни ўз вақтида сотолмагач, даромаднинг бир қисмини йўқотади. Молиявий танг аҳвол юзага келиб, ходимларга ойлик маош ўз вақтида тўланмаслиги мумкин.

Давлатга солиқлар, суғурта, нафақа, ишсизларни ҳимоя қилиш фондларига ҳам тўловлар ўз вақтида тўланмай қолиши мумкин.

Жаҳон тажрибаси шуни кўрсатаяптики, иқтисодий муносабатларни тартибга келтирадиган, тўлов интизомини яхшилайдиган бирдан бир йўл, бу шартнома. Шунинг учун шартномага қатъий риоя қилишга эришиш керак. Акс ҳолда деҳқонлар етиштирган маҳсулотларига бериладиган ҳақни ойлаб, йиллаб ололмайдилар. Тўлов интизомининг тез-тез бузилиши иқтисодий ривожланишга катта тўсиқ бўлиши мумкин.

Шартнома шартларига риоя қилиш интизомни ошириш учун нима қилиш керак? Бунинг учун шартноманинг бажарилишини қаттиқ назорат қилиб бориш керак. У ёки бу томон бирор шартни буздими, шу заҳотиёқ хўжалик судига даъво билан мурожаат қилиб, жарима ундириши зарур. Шартнома шартларин бузиб зарар келтирган томон иккинчи томонга кўрган зарарини тўла қоплаши шарт.

Иккинчи чора шундан иборатки, шартноманинг санкциялар деган қисмида жарима миқдори томонларнинг бевосита кўрадиган зарарини тўла қоплайдиган даражада бўлиши керак.

Кўпинча шартномаларда жарима миқдори етказилиб бериладиган товар қийматининг 0,05 фоизи миқдорида деб олинади. Бу тўғри эмас. Жарима товар қийматидан қатъий назар кўриладиган зарарнинг ҳисобидан олиниши керак. Зарарнинг миқдори ҳисобланиб шартномага икки томон вакиллари имзо чекиб илова қилиниши керак.

Масалан, бирор фермер хўжалиги 10 тонна ўғит сотиб олишга кимё саводи билан шартнома тузди, деб фараз қилайлик. 10 тонна ўғитнинг қиймати тахминан 75 минг сўм деб олайлик. Ўғит ўз вақтида етказиб берилмаганлиги туфайли мўлжалдаги ҳосил олинмай қолади. Жарима олинмай қолинган ҳосил миқдорида бўлиши керак. Унда жарима миқдори етказиб берилмаган ўғитнинг қийматидан ошиб кетиши ҳам мумкин. Худди шундай ёқилғи, мойлаш, ем-озуқа, техникага тузилган шартномалар ҳам кўрилиши мумкин бўлган зарарни тўла қоплаши керак.

Агар маҳсулот етказиб берувчи томон авария, табиий офат ёки у бу сабабга кўра маҳсулот етказиб беролмаса бу ҳоллар уни жаримадан озод қилишга сабаб бўлаолмайди. Бу ҳолда маҳсулот етказиб берувчи бозордан, ёки бошқа бир имкон бўлган жойдан шартномада кўрсатилган маҳсулотни сотиб олиб уни истеъмолчига етказиб бериши лозим. Барча ривожланган мамлакатларда шу тартиб ҳукм суради. Шунинг учун ҳам улар шартномага жиддий муносабатда бўлиб, унинг шартларини аниқ қилиб ўз вақтида бажаришга ҳаракат қилишади. Агар бирор шартноманинг шарти бузилса, уни бузган томон катта жарима тўлаб, хонавайрон бўлади.

Шартноманинг бажарилишини мутассадди ходимлар, ҳуқуқшунослар, раҳбарлар ўз назоратларида ушлаб кузатиб турадилар. Бизда шартнома шартлари бузилса хўжалик судларига мурожаат қилиш ўрнига юқори ташкилот раҳбарларига шикоят қилишади. Раҳбарлар эса томонларни ўзаро келиштиришга ҳаракат қилишади. Бу билан иқтисодий ривожланишга ёрдам бериб бўлмайди.

Шартномага ҳурмат унинг шартларини тўла бажаришга муносабат иқтисодимизда тартиб-интизом ўрнатилишига ва бир меъёрда ривожланишга, молиявий аҳволнинг яхшиланиб тўлов интизомининг изга тушишига, ойлик маошларнинг ўз вақтида тўланишига, ижтимоий масалаларнинг ўз вақтида ечилишига, солиқларнинг келиб тушишига олиб келади. Шунинг учун шартномани ҳуқуқий тўғри тузиб, уни қатъий бажаришга кўникма ҳосил қилган айни муддао бўлади.

М. САЛИМОВ,
иқтисод фанлари доктори, профессор.

БИЗДАН СЎРАБСИЗ...

Саволларга ҳуқуқшунос Музаффар ИБРАГИМОВ жавоб беради

1924 йилда туғилганман, 1942 йил ҳарбий хизматга чақирилдим. 1949 йилгача армия сафида турли полкларда ўқчи бўлиб хизмат қилдим. 1949 йили запасга юборилдим. «Германия остонасидаги жасорати учун», «Японияни озод қилишдаги жасорати учун» медаллари билан мукофотланганман. Лекин мен Ватан уруши қатнашчилари фойдаланаётган имтиёзлардан фойдаланаётганим йўқ.

Мудофаа ишлари бўйича бўлинмадагилар тегишли ҳужжатлар керак деб қайтаришади.

Айтинг-чи, мен уруш қатнашчиси ҳисобланаманми?

Абзоир ШАРИПОВ,
Қамаши тумани, Гулистон қишлоғи.

Ҳурматли Абзоир ака!

Ўзбекистон Республикасининг тегишли вазирликлари ва ташкилотлари билан келишилган ҳолда Республикада истиқомат қилаётган уруш қатнашчилари ва ногиронлари ҳамда уларга тенглаштирилган шахслар ва бошқа тоифадаги ногиронлар барча турдаги шаҳар ва шаҳарлараро автомобил транспортлари, ҳаво йўллари ва темир йўллари транспортлари, уй-жой ва коммунал хизмати, дори-дармон, тиббий хизмат, сиҳатгоҳ ва оромгоҳлар бўйича белгиланган имтиёзлардан фойдаланиш ҳуқуқига эгадирлар.

Сиз фронтнинг қайси қисмида хизмат қилишингиздан қатъий назар уруш қатнашчиси ҳисобланасиз. Шунинг учун Ўзбекистон ижтимоий таъминот вазирлигининг 12.05.96 йил чиққан фармонига асосан уруш қатнашчилари ва ногиронларига кўзда тутилган имтиёзлардан фойдаланишга ҳақлисиз.

Мудофаа ишлари бўйича бўлинмадагилар тегишли ҳужжатларни талаб қилган тақдирларида, сиз хизмат қилган шаҳар ва полкларингизнинг манзилини ёзиб беринг, архивдан сўраб олсинлар. Қаерда ва қайси хизматларингиз учун орден ва медаллар билан тақдир-ланганингизни билдиринг.

1. Бузишга тушган уй эгаларига давлат томонидан бирон бир моддий ёрдам бериладими?

2. Ҳозирги шароитда кўчиш ва янги иморат қуриш осон эмас. Агар мен қаршилик қилсам, Сух тумани ширкатлари уюшмаси кўчиришга ҳақлими?

Х.ЙЎЛДОШЕВ,
Фарғона вилояти

Давлат ёки жамоат эҳтиёжлари учун ер участкалари олиб қўйилиши муносабати билан фуқароларнинг шахсий мулкидаги уй-жойлар бузиладиган бўлса, мазкур фуқароларга, уларнинг оила аъзоларига, шунингдек, ана шу уйларда доимий истиқомат қилувчи бошқа шахсларга давлат ёки жамоат уй-жой фонди уйларидан белгиланган нормаларда квартира берилади. Бундан ташқари уй-жой эгаларига, уларнинг хоҳишига қараб бузилаётган уйнинг қиймати, иморатлари ва қурилмалари қиймати тўланади ёхуд уларнинг истаги билан мазкур уйлар, иморатлар ва қурилмалардан чиққан материаллардан фойдаланиш ҳуқуқи берилади. Фуқароларнинг хоҳишига қараб, халқ депутатлари маҳаллий кенгашларининг ижроия қўмиталари уларга квартира бериш ўрнига уй-жой қуриш кооперативлари аъзолигига навбатсиз кириш ва бу кооперативлардан квартира олиш имкониятини яратиб берадилар. Уй-жой тўғрисидаги қонун асосларига мувофиқ квартира бериш тартиби, бузиладиган уй, иморат ва қурилмалар қийматининг миқдори ва уни тўлаш тартиби комиссия актига асосан тўланади. Фуқароларнинг хоҳишига қараб, уларнинг бузилиши лозим бўлган уй-жойлари ва иморатлари янги жойга кўчириб ўтказилиши ва қайта тиклаб берилиши мумкин. (Уй-жой кодекси 152-моддаси).

Уй-жой тўғрисидаги Қонун асосларига мувофиқ, уйлари бузилиши лозим бўлган фуқароларга, уларнинг хоҳишига қараб улар учун янги жойда уй, иморат ва қурилмалар қуриб берилиб, ана шу фуқароларга шахсий мулк ҳуқуқи асосида топширилади. Бунда бузиладиган уй-жойлар, иморатлар ва қурилмаларнинг қиймати тўланмайди. (Уй-жой кодекси 153-модда).

Томорқа ичидаги 100 дан ортиқ мевали дарахтлар ва тераклар учун туман ҳокимлиги томонидан тузилган комиссия баҳолаб битилган далолатнома асосида қиймати кўчирадиган шахслар томонидан уй-жой эгасига тўланиши лозим.

Сух тумани ширкатлари уй-жой тўғрисидаги Қонун асосларига ва туман уй-жой комиссиясининг далолатномаси ҳамда сизнинг розилигингиз бўлмаса кўчиришга ҳаққи йўқ.

Иш стажим 60 йил. Ватан урушида қатнашиб ногирон бўлганман. Бир қанча орден ва медаллар нишондориман. Маориф соҳасидаги хизматларим учун туман ҳокимияти ва халқ таълими бўлими мени «Ўзбекистонда хизмат кўрсатган ўқитувчи» унвонига тавсия этди. Аммо Нукусдаги мутасадди ташкилот раҳбарлари «Сиз жасорат медали нишондорисиз, сизга унвоннинг нима кераги бор» дея жавоб беришди. Шу ҳам инсофданми?

Тўрабой ҲАКИМБОЕВ,
Қорақалпоғистон Республикаси «Кўкдарё» жамоа хўжалиги, Қ.Усмонов номли ўрта мактаб.

Тўрабой ота! Сиз урушда кўрсатган мардлик ва жасоратингиз учун олган орден ва медалларингизнинг маориф соҳасида берилиши лозим бўлган «Ўзбекистонда хизмат кўрсатган ўқитувчи» унвонига ҳеч қандай дахли йўқ. Агар мутасадди раҳбарлар юқоридагидай йўл тутаётган бўлсалар, қонунга хилоф иш қилаётган бўладилар.

• Истеъмолчи манфаати — муқаддас

НАФСИ ҲАККАЛАК ОТГАНЛАР

Шу кунларда Фарғона водийсининг бирон-бир деҳқон бозорига кирсангиз, тўкин-сочинликнинг устидан чиқасиз. Расталар бободеҳқон етиштирган гилос, ўрик, бодринг, карам, сабзи, пиёз ва бошқа қишлоқ хўжалиги маҳсулотлари билан кундан-кунга тўлиб бормоқда. Лекин пул орқасидан қувган айрим шахслар истеъмолга яроқсиз маҳсулотларни сотишга уринмоқдалар. Бу эса кўпгина дилхираликларга олиб келмоқда.

Фарғона шаҳар «Санэпидстанция»си санитария-гигиена бўлими мудири Илҳомжон ИНОМОВДАН шаҳарда истеъмолчилар манфаати қандай ҳимоя қилинаётганини сўрадим:

— Аввало шуни айтишим керакки, биз бозорлар санитария ҳолатини, тижорат дўконларидаги озиқ-овқат маҳсулотлари сифати ва сақланиш муддатларини назорат қилиб бораяпмиз. Мен асосан тижорат дўконлари хусусида гапирмоқчиман. Чунки кўпчилик тижоратчиларни маҳсулотнинг сифати эмас балки сотилиши қизиқтиради. Шу сабабли биз дўконлардаги аҳвол билан танишиб чиқдик. Охунбобоев даҳасидаги Аҳмаджон Эргашевга қарашли гўшт дўкони СЭС рухсатисиз фаолият кўрсатаяпти. Бу ерда ишлаётганларнинг бирортаси ҳам тиббий кўрикдан ўтмаган. Сотувчилар махсус кийимларсиз ишлашяпти. Деҳқон бозори ҳудудидаги «Люкс» фирмасининг музқаймоқ билан савдо қилувчи Р. Қаюмов ҳам савдода махсус кийим кераклигини «унутган». Устига-устак санитария минимумидан ўтмаган, савдо қилиши учун СЭС томонидан рухсатнома олмаган. «Ҳамидшоҳ» фирмасига қарашли салқин ичимликлар билан савдо қилувчи шахс исм ва фамилиясини айтишдан бош тортди, унинг тиббий кўрикдан ўтганлиги тўғрисидаги дафтарчаси йўқ.

Шахсий меҳнат фаолияти билан шуғулланувчи Саломатхон Йўлдошева бозорда манти сотади. Афсуски, бу сотувчининг ҳам тиббий кўрикдан ўтганлиги тўғрисидаги ҳужжати йўқ. СЭС томонидан рухсат олмаган, Раънохон Нуралиева эса шакар, макарон ва бошқа озиқ-овқат маҳсулотлари билан савдо қилмоқда. «Гулнора» фирмасига қарашли «Умид» тижорат дўкони мудири У. Мамажонов сотаётган вафлилар, «ЮППИ», шоколад сифати текширилганда истеъмол муддати ўтиб кетганлиги аниқланди. «Нодира» хусусий тижорат дўконидаги маҳсулотларда эса сифат гувоҳномаси йўқ.

А. Қодирий кўчасидаги тижорат дўконида М. Шокирова томонидан сотилаётган озиқ-овқат маҳсулотлари текширувдан ўтказилди. 9 та «Кристалл», 9 та хитой ароғи, 4 банка димланган чўчқа гўшти, 8 та «Бренди» коньяги, 10 та чет эл ароғида сифат гувоҳномаси йўқ. 14 та кока-кола, 16 та фанта ичимлигининг сотиш муддати ўтиб кетган. К. Раҳимова кўчасидаги Кароматхон Қобулова дўкони текширилганда 9 та печенье истеъмолга яроқсизлиги аниқланди. «Мастона» хусусий тижорат дўконида (мудири Д. Мамажонов) ҳам сифат гувоҳномаси йўқ моллар савдода эканлиги учради.

Юқорида номлари тилга олиб ўтилган шахсларнинг барчасига жарима солинди. Айримларнинг иш фаолияти тўхтатилди.

Фарғона шаҳар бозорида санитария ҳолати қониқарсизлиги учун бозорнинг катта паттачиси Мирзаумар Ғоффоровга 1000 сўм, назоратчи Шавкатжон Орифжонов ва тарозихона мудири Солижон Ғуломовларнинг ҳар бирига 400 сўмдан жарима солинди.

Биз истеъмолчи манфаатини кўзламай, савдода ҳалоллик ва покизаликни унутган шахсларга қарши курашни асло бўшаштирмаймиз. Зеро, бу бизнинг муқаддас вазифамиздир.

Аҳмаджон ТЎХТАСИНОВ,
«Ишонч» мухбири.

• *Ўзбекистон мустақиллигининг беш йиллигига*

ҲУРРИЯТ ҲАВОСИДАН БАҲРАМАНДЛИК

Театр - маданият, маърифат ўчоғи. Бугунги шароитда театрларимиздаги аҳвол қандай? Таниқли санъаткор, Халқ артисти, Ҳамза номидаги академик драма театрининг директори, Давлат мукофоти соҳиби Ёқуб Аҳмедов шу мавзуда баҳс юритади.

Ҳамза номидаги академик драма театри ҳақида отахон театр, академик театр, дея ҳурмат билан гапиришлари жамоамиз учун фахрлидир. Дарҳақиқат, театримиз Туркистон ўлкасидаги ягона театрлардан десам муболаға бўлмайди. Театримизда ўзбек саҳна санъатини жаҳонга танитган улуғ санъаткорлар ижод қилишган. Жумладан, Аброр Ҳидоятов, Шукур Бурхонов, Олим Хўжаев, Зайнаб Садриева, Наби Раҳимов, Икрома Болтаева, Обид Жалилов, Сора Эшонтўраева... бу рўйхатни узоқ давом эттириш мумкин. Шунингдек, Маннон Уйғур, Етим Бобожонов, Тўла Хўжаев, Александр Гинзбург каби атоқли режиссерларнинг фаолияти ҳам Ҳамза театри билан чамбарчас боғлиқ. Бизнинг бахтимиз шундаки, ана шу улуғ устозларнинг анъаналарини давом эттириб келаяпмиз.

Мана мамлакатимиз салкам беш йилдан буён мустақиллик йўлидан одимламоқда. Мустақиллик шароитида фаолият кўрсатиш бизлардан икки ҳисса ортиқ масъулият ҳисси билан фаолият кўрсатишни талаб қилмоқда. Мустақиллик ҳар биримизнинг орзу-умидимиз эди. Бизларнинг толеимизга ватан мустақиллигини кўриш, ҳуррият ҳавосидан нафас олиш ёзилган экан, бунинг учун ҳар қанча шукроналар айтсак ҳам оз. Мустақиллигимиз туфайли қадриятларимизнинг тикланаётгани, шонли ўтмишимизга, тарихимизда ўтган жаҳоншумул сиймоларга алоҳида эътибор берилаётгани қувонарлидир. Бу эса бошқа соҳа кишилари қатори биз санъаткорлар олдига ҳам катта вазифаларни кўндаланг қилиб қўймоқда.

Театрни санъат ўчоғи, ҳордиқ чиқарадиган маскан сифатида тушуниш одат тусини олган. Мен эса театрни аввало халқнинг маънавиятини, маданиятини, дунёқараши, энг муҳими эса феъл-атворини ижобий томонга ўзгартирадиган афсунгар бир маскан сифатида талқин қилгим келади. Аслида ҳам шундай. Эътибор беринг-а, театрнинг мўъжаз саҳнасига олис ва шавкатли мозий ҳам, ранг-баранг бугунги кунимиз ҳам, маълум маънода эса ёрқин келажагимиз ҳам сиғиб кетади. Театр саҳнасида гўёки ҳаётда бўлганидек, эзгулик ва ёвузлик ўртасида интиҳосиз кураш кетади. Театр саҳнасида меҳр-вафо ва хиёнат, яхшилик ва ёмонлик, бағрикенглик ва товламачилик, ҳалоллик ва эгрилик ҳамиша ёнма-ён бўлиб келган. Ҳаётнинг ўзига хос ойнаси, инсон ўзини ўзи тушунишининг муҳим воситаларидан бири бўлганлиги учун ҳам театрнинг тарихи узоқ.Шунинг учун ҳам бошқа санъат турлари каби театр ҳам асрлар синовидан ўтиб яшаб келмоқда.

Бугунги кунда Ўзбекистон мустақиллик йўлидан одимлаётган экан, мамлакатимиз мустақиллигини мустаҳкамлашда театрлар ҳам, жумладан бизнинг Ҳамза номидаги академик театримиз жамоасининг ҳам улуши бор бўлса, бундан ўзимизни беҳад бахтиёр деб биламиз. Халқ қадим-қадимдан зиёлиларга, жумладан, ўзи севган санъаткорларга эргашган, улардан ибрат олган, ҳаёт, турмуш масалаларини ечишда бевосита уларнинг маслаҳатларига, кўмагига умид билан қараган. Санъатнинг жамиятимиз ҳаётида тутган ўрнига юқори баҳо берган ҳолда давлатимиз ва ҳукуматимиз бизларнинг фаолиятимизга алоҳида ғамхўрлик билан қараб келмоқда. Санъаткорлар маошининг маълум миқдорда ошганлиги ана шундай эътиборнинг амалдаги ифодаси бўлди. Жамиятимизда янгича муносабатлар қарор топиб бораётгани, мустақил Ўзбекистонимизнинг оёққа туриб олиши катта сарф-харажатлар талаб қилаётганига қарамасдан давлатимиз ва ҳукуматимиз санъат соҳасига, театрларга алоҳида эътибор бераётгани боис мамлакатимиздаги йирик театр жамоалари билан бир қаторда вилоятларда ҳам театрларимиз фаолият кўрсатиб келаётир. Бу эса халқимизнинг маданий-маънавий ҳаётига фақат ва фақат ижобий таъсир кўрсатиши шубҳасиздир.

Театр жамоаси учун ҳар бир саҳна асари томошабинлар олдида ўзига хос синов ҳисобланади. Биз бу йил улуғ бобомиз Амир Темур таваллудининг 660 йиллиги кенг нишонланиши муносабати билан таниқли шоир Абдулла Ориповнинг асари асосида саҳна томошаси тайёрлаяпмиз. Амир Темурнинг ўз даврида тутган ўрнини унинг фаолиятидаги ибратли жиҳатларни очиб берувчи бу тарихий асар театримизнинг репертуарини бойитиши шубҳасиз. Саҳна томошасидаги бош ролни баҳоли қудрат менинг ўзим, қолаверса элимиз назарига тушган санъаткорлар Теша Мўминов ва Ёдгор Саъдиев ижро этаяптилар. Театримизда кейинги пайтларда саҳналаштирилган яна бир муҳим асарни айтиб ўтмоқчиман. Бу бошқирд адиби Фарид Богдановнинг «Тунги меҳмон» асари бўлиб, уни таниқли актёримиз Ёдгор Саъдиев саҳнага қўйди. Унда инсон қадр-қиммати бош мавзу қилиб олинган.

Бозор иқтисодиёти ҳар биримизни маълум маънода синовдан ўтказмоқда. Фаолиятимизда, дунёқарашимизда туб бурилишлар ясашни талаб қилмоқда. Лекин шуни ҳам айтиб ўтиш керакки, санъаткор, агар у театрга росмана боғланган бўлса, ўз касб-ҳунарини жони-дили билан севса, севган саҳнасини, меҳр қўйган томошабинларини икки дунёда ҳам ташлаб кетмайди. Театр жамоамизда шундай санъат фидойилари борлиги туфайли ҳам ишимиз самарали бўлмоқда.

Албатта, бугунги шароитда ҳеч кимга осон тутиб бўлмайди. Шу жумладан, санъаткорлар ҳам, қолаверса театримиз ҳам муайян моддий қийинчиликларни бошдан кечирмоқда. Мана шу қийинчиликларни енгишимизда кўрсатилаётган ёрдамни алоҳида айтиб ўтишим керак. Дейлик, буюк Соҳибқиронга бағишланган саҳна асари ҳам жуда катта маблағлар эвазига саҳна юзини кўрмоқда. Бундан қатъий назар, Маданият ишлари вазирлиги имконини топиб, бизни керакли моддий маблағлар билан таъминламоқда. Чунки улуғ бобомизнинг ёрқин сиймосини саҳнада ҳам гавдалантиришимиз керак. Қолаверса, театримизнинг бағри кенг мухлислари, ҳақиқий санъат севарлар ҳам қўлидан келганча жамоамизга ёрдам бераяптилар.

Қадимдан зиёлиларга, илм одамларига, санъаткорларга ҳам хайриҳоҳлик билан қаралган. Узоқ бормай Амир Темур даврини оладиган бўлсак, у ҳукмронлик қилган йилларда салтанат пойтахти Самарқанд энг етук олим-уламолар, меъморлар, қолаверса санъаткорлар тўпланган маданият, маърифат марказига ҳам айланган эди. Амир Темур асос солган хайрли ишларнинг ҳосиласи ўлароқ адабиётимизда Алишер Навоий, илм-фанда Мирзо Улуғбек, санъат соҳасида эса Камолиддин Беҳзод сингари аллома санъаткорлар, ижодкорлар дунёга келдилар.

Зиёлиларимизга, санъатга хайриҳоҳлик анъаналари бугунги кунда ҳам яшаётгани қувонарлидир. Жамиятимизда сармоядорлар сафи кенгайиб бормоқда. Ўзбекнинг яхши мақоли бор: элда бўлса, эт бўлар деган. Мана ишбилармон дўстларимизнинг сармоялари кўпайиб бораётган экан, улар эртами-кеч маънавиятимизни, шу жумладан санъатимизни ривожлантиришга амалий ҳиссалари устида ўйлашлари шубҳасиз. Биз шундай одамларимиз борлигини ҳозирдаёқ ҳис этиб турибмиз. Отахон театримиз ташвишига шерик бўлиб келаётган тадбиркорлар, ишбилармонлар бор. Жумладан, Франциянинг «Секле» фирмасининг Ўзбекистон шўъбасидаги дўстларимиз, аввало Саидолим Жабборов театримизнинг ана шундай ҳомийларидан. Бу фирма томошаларни қўйишда, актёрларимизни рағбатлантиришда кўпдан мададкор бўлиб келмоқда. Шу боис бу фирмадан жуда-жуда миннатдормиз. Қачон, қандай илтимос билан бормайлик, ерда қолдиришмайди. Бошқа фирмалар, йирик муассасалар, ташкилотлар, жамоалар ҳам театримизга, қолаверса республикамиздаги театрларга, санъат масканларига эътибор берсалар, нур устига аъло нур бўлар эди. Бундан бутун жамиятимиз манфаат кўрган, мустақил республикамизнинг маданий ва маънавий равнақи яна ҳам жадал тус олган бўларди.

Бунинг боиси шундаки, бугунги кунда санъаткорлар ҳам кучли ижтимоий муҳофазага муҳтож. Назаримда, бозор иқтисодиёти шароитида маданият муассасалари, жумладан, театрларни моддий қўллаб-қувватлаш йўлларидан бири - уларга ҳар томонлама ёрдам кўрсатишга ўрганишдан иборат.

Мана, таетрларга томошабинларни жалб этишни олиб кўрайлик. Бу борада ҳам бутун жамият бир ёқадан бош чиқариши керак. Тўғри, театрларимиз томошабинларни жалб этадиган замонавий саҳна асарлари қўйилиши керак. Бироқ одамларни театрга жалб этишда бутун оғирликни театр жамоасининг зиммасига юклаб қўйиш ҳам адолатдан эмас. Чунки театрга келган одамлар саҳна томошаларини кўргач, шундай яхши спектакллар қўйилар экан, энди тез-тез тушиб турамиз, дейишади-ю, турмуш ташвишлари билан бўлибми, театрни яна эсдан чиқариб юборишади. Театрга одамларнинг келишларини ташкил этишда касаба уюшмалари фаоллари ҳам четда турмаса, мақсадга мувофиқ бўларди. Жумладан, касаба уюшмалари ишчи ва хизматчиларни маънавий рағбатлантиришнинг бир тури сифатида бўлиб театрга тушишни йўлга қўйишлари мумкин. Буни муайян ташкилот ва корхона ҳисобидан шу жамоалар кўз ўнгида раҳбарлар, касабақўм фаоллари обрўйини оширади. Яна бир масала - яқин-яқин вақтларгача юқори лавозимлардаги етакчи раҳбарларнинг оёғи театримиздан узилмасди. Лекин кейинги пайтларга келиб бундай қилиш тамойилдан чиқиб бормоқда. Ваҳоланки, театрга тушиш ҳам ҳар бир инсоннинг маънавий, маданий савиясини, замонавийлиги даражасини кўрсатувчи мезонлар жумласидандир. Қолаверса, устоз санъаткорларнинг ҳикоя қилишларича, Ҳамза театри илгари одамлар учун ўзига хос дорилфунун вазифасини ҳам бажарган. Дейлик, бирон оилада боланинг тарбияси сал бузиладиган бўлса, ота-онаси киши билмас Ҳамза театрига икки-уч спектаклга етаклаб келаркан. Икки-уч марта келиб таъсирли саҳна томошаларини кўриб, хулоса чиқарган ўсмир феъл-атвори тезда яхши томонга ўзгараркан.

Болалар масаласида айтганда, Тошкентда тўрт юздан ортиқ ўрта мактаб бор. Бу мактабларнинг асосан юқори синф ўқувчилари тарихимизда ўтган Амир Темур, Алишер Навоий, Мирзо Улуғбек, Мирзо Бобур, Зебуннисо каби сиймоларнинг ҳаёти ва фаолиятини ўрганадилар. Бу улуғ алломалар ҳаёти ва фаолияти ҳақида ҳикоя қилувчи яхши саҳна асарларимиз бор. Ўқитувчиларимиз ташаббус кўрсатиб, ўқувчиларни театрга олиб келишлари, шу тариқа, улуғ аждодларимиз ҳаётига оид маълумотларни саҳна томошаси орқали ўзлаштиришларини янада осонлаштиришлари мумкин. Биз эса ўз навбатида кириш ҳақини ўқувчилар учун нисбатан арзонроқ қилиб беришга ҳам тайёрмиз.

Хуллас, театр санъатини юксалтириш бугунги кунда нафақат санъаткорларнинг, балки бутун жамиятимизни олға силжитувчи кучларнинг, қолаверса, мамлакатимиз ҳар бир онгли фуқаросининг бурчидир.

ЯНГИ БАДИИЙ ДАСТА

«Яккабоғ» тумани маданият бўлими қошида «Назиргул» фолклор этнографик бадиий дастаси ташкил этилди. Дастада турли касбдаги ўттиздан ортиқ санъат ихлосманди иштирок этяпти.

Даста репертуаридан яккабоғликлар орасида кенг тарқалган қадимий ва замонавий рақс ҳамда қўшиқлар, мусиқа ва лапарлар жой олган. Ҳаваскор санъаткорлар барча чиқишларини жонли ва кўтаринки руҳда ўтказишга ҳаракат қилишмоқда. Шунинг учун улар иштирокидаги ҳар бир мусиқали тадбирлар томошабинлар томонидан илиқ кутиб олиняпти.

Суратда: бадиий раҳбар Нуриддин Шоймардонов (ўртада) даста иштирокчилари билан янги лапарни куйга солмоқда.

Ш.ШАРОПОВ (ЎзА) сурати.

• *Маданият хабарлари*

ШОИР ХОТИРАСИ

Шоир ва таржимон истеъдодли журналист Жонибек Қувноқ Фориш туманидаги Фориш қишлоғида таваллуд топган. У жонажон қишлоғидаги 13-мактабда ўқиди, олийгоҳда таҳсил кўрди. Сўнгра ўзи ўқиган мактабда муаллимлик қилди. 1966 йилда «Ҳақиқати Ўзбекистон» — «Овози Тожик» газетасига ишга таклиф қилинди. Умрининг охиригача шу қутлуғ даргоҳда меҳнат қилди. Унинг тожик тилида «Қарз», «Арзидил», «Ифтихор», «Розҳо», «Занўла» тўпламлари нашр этилди. Ўзбек тилида «Юрак тўлқинлари» шеърий китоби босилиб чиқди.

Қўш йилли ижодкор Алишер Навоийнинг «Лайли ва Мажнун» достонини тожик тилига, Ёқуб Хаимовнинг «Икки тақдир» романини, Малик Раҳмон асарини ўзбек тилига таржима қилди.

13-мактаб жамоаси ва қишлоқдошлари ижодкорга ҳурмат бажо келтиришди. Жонибек Қувноқ хотирасига бағишланган ёдгорлик лавҳа мактаб биносига ўрнатилди.

А. ЖЎЛБЕК
«Ишонч» мухбири.

КУТУБХОНА ЯНГИ БИНОГА КЎЧДИ

Юртибошимиз И. Каримов Хоразм вилоят кенгашининг навбатдан ташқари сессиясида Хонқа туманидаги Марказий кутубхонада ҳамон собиқ Иттифоқ давридаги мафкурага оид китоблар кўзга кўринарли жойларга қўйилганлиги, умуман бу ерда давр руҳи, талаби сезилмаганлигини танқид қилган эдилар. Бу ерда яна бир камчилик — мавжуд бўлганлигини қўшиб айтиш мумкин. Кутубхона таъмирлашга муҳтож, эски бинода жойлашганди. Президентимизнинг танқидидан тегишли идораларнинг раҳбарлари дарҳол хулоса чиқариб олдилар. Кутубхона китоблари қараб чиқилди. Энг муҳими кутубхона учун икки қаватли бино топилди. Қисқа муддат ичида у жиҳозланди ва кутубхона янги бинога кўчиб ўтди. Бу ерда китобхонлар учун ёруғ ва кенг ўқув зали мавжуд.

Ш. АҲМЕДОВ.

• *Оғриқли нуқталар*

БЕҒАМЛИКМИ Ё САВОДСИЗЛИК?

Сирдарё вилоят тайёрлов савдо-харид уюшмаси тизимларида ўтган йилда амалга оширилган экспорт-импорт операцияларининг қонунийлиги ва тузилган шартномалар асосида ҳисоб-китоб ишларининг амалга оширилиши бўйича текшириш ўтказилди.

Аниқланишича, ўтган йилда вилоят тайёрлов савдо-харид уюшмаси тизимлари бўйича Ҳамдўстлик мамлакатлари билан ўзаро маҳсулот айирбошлаш юзасидан 40 та шартнома имзоланган. Шартномалар асосан Россиянинг турли тайёрловчи, савдо идоралари билан тузилган бўлиб, асосан четга турли қишлоқ хўжалик маҳсулотлари етказиб беришликни, ўрнига ҳар хил истеъмол моллари олиб келишликни кўзда тутади. Шартномалар бўйича республикамиздан ташқарига 17 миллион сўмлик пиёз, қовун-тарвуз, олма, помидор каби қишлоқ хўжалик маҳсулотлари юборилган.

Лекин шулардан фақаттина уч ҳолатда маҳсулот юборилишидан олдин 1465 минг сўмлик маблағ тўланган, холос. Афсуски, жуда кўп миқдордаги товар моддий қийматлари олиб келинмаган. Бу деярли 10 миллион 300 минг сўмни ташкил этади.

Текшириш жараёнида ушбу тайёрлов харид идоралари бошлиқлари ҳаракатга тушиб, яна 2 миллион 139 минг сўмлик турли халқ истеъмол моллари келтиришди.

Жумладан, Оқ олтин тумани бўйича Россиянинг Томск шаҳридаги ТОО Навоий савдо ташкилоти билан тузган шартнома асосида четга юборган 250 минг сўмлик пиёз, тарвуз маҳсулотлари ўрнига баҳоси 292 минг сўмлик бўлган 63 кубметр ёғоч маҳсулоти келтирилган. Шунингдек, Боёвут, Ховос, Сирдарё, Мирзаобод туман тайёрлов идоралари бўйича ҳам товар моддий қийматлари олиб келинди.

Охирги натижа бўйича шу йилнинг 22 апрель кунига қадар вилоят бўйича жами 7 миллион 611 минг сўмлик маҳсулотлар четдан олиб келинмаган. Хусусан, Ш. Рашидов, Меҳнатобод, Гулистон ва Боёвут туманларида шундай аҳволни кузатиш мумкин.

Тайёрлов идоралари томонидан тузилган шартномаларнинг ҳуқуқийлиги ўрганилиб чиқилганида, ушбу шартномалар пухта ишлаб чиқилмаганлиги, уларда томонларнинг шартнома шартларини бажармаслиги оқибатида келиб чиқадиган ҳолатлар, томонларнинг бу борадаги жавобгарлиги, энг асосийси шартномаларнинг ҳаракат муддати кўрсатилмаганлиги аниқланди. Шартномалар умумий тарзда тузилиб, фақаттина уларда қайси турдаги маҳсулот олишлиги кўрсатилган, холос. Бу эса ушбу шартномаларни имзолаётган раҳбарларнинг ўқувсизлиги, бозор иқтисодиёти давридаги қонунларни билмаслигини кўрсатиб турибди. Агар улар шартномалар тузиш талабларини била туриб, бунга йўл қўйишган бўлса, унда бу шартномалар замирида эгрилик, шахсий бойлик орттириш каби яширин манфаатлар борки, буни келгуси текшириш натижалари кўрсатиб беради.

Тоҳир РАЖАБОВ,
Сирдарё вилоят прокуратураси бўлим бошлиғи.
Норинисо ҚОСИМОВА.

(Давоми. Боши ўтган сонларда)

Ҳабибулла ЗАЙНИДДИН

ЖАЛОЛИДДИН МАНГУБЕРДИ

Роман бобларидан парчалар

Аловиддин Муҳаммад сонийи Хоразмшоҳ ўғлининг ўз номидан ҳамда иниси Ўзлоқшоҳ ва бу ерда ҳозир бўлмаган бошқа оға-иниларни номидан қасамёд ила айтган охирги сўзини эшитар-эшитмас, яна оғир инқиллади. Алланарсадан афсус қилгандай бошини чайқади. Лаблари беихтиёр титраб, ўзича нимадир деб пичирлади. Бироқ овози ғоят паст чиққанлиги учун шоҳнинг нима деганини ҳеч ким тушуналмай ҳаммалари ҳукмдордан маъюс кўзларини узмай нигоҳ ташлаб туришар эдилар. Ҳеч ким шоҳга бир нима дейишга ботинолмасди. Кенжа ўғиллар: «Қиблагоҳимиз нима демоқчи бўлдиларкин-а», дегандай бир-бирига маънодор қаради. Жалолиддиннинг чеҳраси тунд, қайғули аламнок эди. У отасининг икки билагидан тутди, кафтларини ўз кафтлари орасига олиб, авайлаб силади. Хоразмшоҳ охирги нафаси хушида экан,, товба-тазарру қилди, Оллоҳнинг буюрганларини қилмай, нораво зино қилгани, шароб ичгани, фуқарога кўб зулм қилгани учун гуноҳкор эканини бўйнига олиб, Оллоҳдан гуноҳларини кечиришни ёлбориб сўради, ичида. У тўнғич ўғлининг кўзларида гарчи ёш кўрмаса-да, юрагидан отилиб турган зўр қайғусини қалбан ҳис этди. Ўғлига тасалли бермоқчи бўлди, лекин энди бунинг иложи қолмаганди. Шоҳ сўзлай олмай фақат лабини қимирлатиб, Жалолиддинга, кенжа ўғиллари Оқшоҳ, Ўзлоқшоҳ ҳамда шундоққина ёнида мотамсаро турган мардона рафиқаси малика Ойчечакка, жажжи суюкли набираси Жамолиддинга яна бир сўнгги бор нигоҳ ташлади. Оз ўтмай лаби қимирлашдан ҳам тўхтади. Шоҳнинг яна айтмоқчи бўлган охирги сўзлари узилиб унинг ғарғара қилган бўғизида қолди. У бир қалтираб, хушидан кетди. Шу алфозда бир неча дақиқа ўтди. Шоҳ бошқа ўзига келмади. Унинг тан қафасини бўшатиб жон қуши учиб кетганди.

Хоразмшоҳлар салтанатининг қудратли ҳукмдори Аловуддин Муҳаммад от йилининг охирлари 617 хижрий санаси, жадий ойининг еттисида ўғли Жалолиддин қўлида шу тариқа дорул фанодан дорул бақоға риҳлат қилди.

Жалолиддин отасининг очиқ қолган кўзларини кафти билан юмди. У инилари каби кўз ёши қилмади. Аммо отасининг Хисрави Парвези янглиғ бундай шарафсиз, беоқибат завол топиши унга сўзсиз беҳиҳоя қаттиқ таъсир этганди. Унинг қоядек вужуди ғайри табиий бир кучдан титраб кетди. Юрагидаги таърифга сиғмайдиган даҳшат ҳисси чеҳрасидан шундоқ аён эди. Бу пайтларида қиш ҳам қишлигини қилгандай, авжига олиб ниҳоятда қаттиқ келганди. Деярли кеча-кундуз бийдек даштда қор қуюни тиним билмасди.

Фалакнинг кажрафторлигини кўрингки, ҳали яқин-яқинларда жаҳонни зир титратиб, бутун дунёда ягона ислом туғининг музаффарона ҳилпирашини ҳаёл суриб турган жаҳонгир шоҳнинг бу тахлит оламдан кўз юмиши яна келиб-келиб, кимсасиз бир оролда юз берди. Фалокат келса устма-уст дегандай, энди барча иш сўнгги Хоразмшоҳ зиммасига юкланган эди. Отасини жон узган ерида дафн этган Жалолиддин тиловат қилиниб бўлгач, ортиқча ҳаялламай, икки иниси, яқинлари, аъёнлари ва унча катта бўлмаган қўшинлар билан биргаликда Манғишлоқ орқали шошилинч равишда юриб, ўша жадий ойининг иккинчи ярмларидан ўтганда эсон-омон мамлакат пойтахти Урганчга етиб келди. Вақт пешиндан оққан эди. Ҳали ҳам қиш чилласи ҳукм суриб туришига қарамай, гўё қиш бу ерлардан атайлаб четлаб ўтгандек, ҳанузгача на қор, на ёмғир ёққан, ҳаво ҳам худди баҳор мовсумидай, илиқ-иссиқ, беғубор феруза гумбаз узра қуёш чарақлаб турарди.

Савдо ва ҳунармандчиликнинг энг қайноқ ҳамда гавжум, сершовқин маркази ҳам бўлган бу гўзал шаҳарнинг ҳайбатли дарвозаларидан тирбанд кириб-чиқаётганларнинг кети кўринмасди. Денгиздай чайқалган ғала-говурини айтмайсизми. Мискарлик, темирчилик, чилангарлик, дегрезлик расталарининг бири олиб, бири қўяётган тинимсиз даранг-дуринг, тарақа-туруқи эшитилар, озмунча бўлмаган сон-саноқсиз жилвакор бинолар, нақшинигорли мадраса-масжидларнинг гумбазлари, пештоқлари-ю, кўкка бўй чўзган занигор миноралариниг офтобда товусдай ажиб ял-ял товланишларидан кўзлар қамашар эди. Айниқса, шаҳар марказ йўл босиб, ҳоригон. Боз устина падари бузрукворимдин ҳам ойрилгон, оғир жудолиқ мотами устиндадур?!.

— Дуруст, сиз айтгондек, биргина шул эрса майлиди-я. Бироқ, «Бир балоси бўлмаса, шулгорда қуйруқ на қилур» деган нақлни англамогонмудурсиз?! Чамамда масала мутлоқо бунда эрмасга ўхшаётур?...

— Эҳ-ҳа, чимчиқ пир этса юраги шир этадур... Ҳали бор-йўқ ташвишингиз шул эрдиму?! Шундай, «Ҳар нерсадин ҳадиксирайдурғон одам сўзсизки, ўз соясиндин ҳам қўрқадур» эркан. Бўлмағон гап, ҳом ҳаёл. Илло ўзингиз билмайдурмусиз, Хон ойимнинг иродаларинға биноан Оллоҳ раҳмат қилур шаҳаншоҳ ҳазратлари амр-фармон ила Ўзлоқшоҳни валиаҳд этуб тайинлагонларин?

— Шундайликға шундайку-я, улуғ амир жаноблари, бироқ иш ҳамеша биз ўйлагондек силлиқ кечавермаслиғи ҳам мумкин. Ахир, уйдаги гап кўчага тўғри келавермаслиғи аён бўлғонидек, ким билсун, дағи фикри ожизимча, иш чаппасиға кетгон бўлмаса?!

Ҳумор Тегин эчкиникидай узун сийрак мош-гурунч соқолини сиқимига оларкан, яқин ҳаммаслак ноибининг сўзидан кейин, устидан муздек сув қуйилгандек анча хушёр тортиб қолди. Зум ўтмай тарвузи қўлтиғидан тушган каби оёқ-қўли бўшашиб, унинг чўтир, гўштдор юзи бўзариб-қизарди. Бошини сарак-сарак қилди.

Рўпарада одамлар тўпи яна жонланиб қолди. Жалолиддин саркарда Темур Маликни қабулхонага бошлади:

— Қани азиз устоз юринг-чи ичкарига...

Улар саройга қараб йўл олдилар. Ҳумор Тегин, Ўғулҳожиб, Суюнчхон, Туғайхон, Али Эрхон ва бошқа қипчоқ аркони давлатлари ҳам уларга эргашдилар. Шаҳзода Ўзлоқшоҳни қуршаган ҳолда қабулхонага киришга интилдилар. Ўта танг аҳволда қолиб, пешонасидан майда тер томчилари пайдо бўла бошлаган Ўзлоқшоҳ, ниҳоят сабри чидамай, бирдан тисланиб қичқирди.

— Оға, ўзингиз буларға бир нима айтинг! Алар ҳеч нарсани тушунмаяптилар!

Жалолиддин сарой тўрига қўйилган олтин-жавоҳирлар, шоҳона гулдор ҳарир матолар билан безатилғлиқ тахтга яқинлашди-ю, аммо шу пайт бирдан қалби алланечук беҳузур бўлиб кетди. «Падари бузрукворимнинг бул тахтда ўлтуруб дунёни сўраб турғонига ҳам ҳеч қанча вақт ўтгони йўқ! Қани эмди ўшал қудратлиқ олампаноҳ! — Худди кузига хазондай тўзиб, офтобда эриган муздай йўқлиқ қаъриға сингиб кетди», — дея хаёлидан ўтказди, чуқур хўрсиниш билан. У шамширни тўғрилаб тахтга ўтираркан, ўнг қўлини кўтариб йиғилганлардан тинчлик сақлашни сўради. Сўнг, қўйнидан отаси томонидан битилиб, муҳри билан имзоланган фармонни чиқарди. Ранг-рўйлари қув ўчган сарой аъёнамалдорлари, амирлар, беклар ғимирлашиб қолдилар. Бир-бирларига савол назари билан қарашгани, имо-ишора қилишгани ҳолда Жалолиддинга ўгирилдилар. Кўриниши бир ҳолатта келиб, бўриникидай сарғиш кўзларига қон тўлган Ҳумор Тегин эса, ҳар ерда ҳозиру нозир Ўғулҳожибнинг қулоғига оғзини яқин тутиб нимадир деб пичирлади. У ҳам тасдиқ аломати бош силкитиб қўйди. Жалолиддин қабулхонага тўпланганларнинг ҳаммасига бир-бир кўзи югуртириб чиққач, заррин попукли ипак ипга боғланган ўрамни Темур Маликка узатди.

— Улуғ сардори акрам жаноблари, — деди виқор билан овозини кўтариб у, марҳамат айлаб, ушбуни барчаға ўқуб эшиттирингиз.

— Бош устина, шаҳзодам.

Темур Малик эҳтиром билан подшоҳона ўрамни олиб, хиёл энгашган қўйи уни лабига босди, кейин пешонасига теккизди-да, шошмасдан очиб, унга бир бор кўз югуртириб чиққач:

— Бунда шавкатлиқ султонимиз амирал-муслимин Аловиддин Муҳаммад Соний ҳазрати олийларининг муборак фармони битилубдур, — деди ва йўғон, жарангдор овозда ўқий бошлади:

«ФАРМОНИ ОЛИЙИ ҲУМОЮН»

Менким, дунё ва дин таянчи, мусулмон оламининг Амири ноиби султон Хоразмшоҳ Абул Музаффар Аловиддин Муҳаммад соний ибн султон Аловиддин Текашхон ўзимнинг аввалги қароримни бекор қиламен! Қуръони каримда «Оллоҳнинг буюрғонларинга бекаму кўст амал қилинг. Шунда сиз Оллоҳни ўзингизға паноҳкор билгайсиз» дейилгонидай, мен ҳам Оллоҳнинг хоҳиш-иродасинға амалан ўз ўрнимга, Хоразм тахтига султон этуб кенжа ўғлим Қутбиддин Ўзлоқшоҳни эрмас, балки улкан ҳарбий истеъдодга эга бўлмиш тўнғич фарзанди аржумандим Жалолиддин Мангубердини тайин этамен!

Аркони давлат ва фуқаро Оллоҳ таолоға нечоғлиқ содиқ бўлсалар, аларни султон Жалолиддинға ҳам худди шундай садоқат кўргузишға ҳамда бўйсунишға чақирамен!

1. Туркон хотунни саройда шундай деб аташарди.

(Давоми бор)

ОҚ ЛАЙЛАКЛАР

Лайлаклар... Қадимий шаҳар — Самарқанд Регистон майдонидаги уч мадраса ва ундан кейин келадиган «Бибихоним» мадрасасининг энг баланд гумбази устидан ин қурган қишини ёзини у ердан ҳеч қаерга учиб кетмайдиган лайлакларга кўзингиз тушганми? Айтишларича лайлак энг ҳашаматли қуш бўлиб у қаерга ин қурса ўша ердан қут барака ва файз аримас экан.

Самарқандликларнинг энг катта бозори ҳисобланмиш «Сиёб» деҳқон бозори «Бибихоним» мадрасасининг биқинида жойлашган. Шунданми ўша бозорда бир хосият бор. Қишин-ёзин расталари маҳсулот билан тўлиқ. Самарқанднинг бу катта бозорида Сурхондарё, Хоразм, Навоий, Бухоро, Фарғона каби турли вилоятлардан лаззатли узумлар, ширин қовун-тарвуз, қип-қизил анорлару афсонвий хурмолар, туршак ва майизлар қолаверса сахий юртимизнинг барча хилдаги нозу неъматлари олиб келиб сотилади. Бундан ҳам деҳқон ҳам харидорнинг кўнгли тўқ. Ўз меҳнати маҳсули вақтида харидорга етказилади. Харидор ҳам ўзига керак маҳсулотни янгилигича сифати бузилмаган ҳолда харид қилади.

Ота-боболаримиздан қайси халқни қандай шароитда яшаётганини кўрмоқчи бўлсанг унинг бозорини бориб кўр деган нақл азалдан қолиб келган. Бозор элнинг тўқ ёки очлигидан далолат беради. Унинг тўкин сочинлиги, маҳсулот бойлиги ўша жойда яшовчи аҳолининг тўқлигини, дастурхони тўкинлигини билдиради.

Мен Самарқанднинг бу катта бозорини эслашимнинг боиси бор, албатта. Шаҳримиздаги Миробод ва «Фарғона» деҳқон бозорини билмаган киши топилмаса керак. Ўтган йили ғалаба байрами арафасида биринчи бўлими ва мустақиллик куни иккинчи бўлими ишга тушган. «Фарғона» бозори 300 ўринга мўлжалланган. Бизни қувонтирган нарса шу бўлдики, бозорга кираверишда атайлаб қурилган устунда лайлаклар рамзий ҳайкали қўйилган.

Харидор ва сотувчилар учун барча қулайликлар яратилган. Бирор бир маҳсулот харид қилмоқчи бўлган харидор энг аввало кўрсатмаларга — прейскурантга қарайди. Ҳар бир маҳсулот учун реклама бўрчаги ташкил этилган бўлиб уларнинг ўртача нархи кўсатилган. Қарийб 60 дан ортиқ турдаги маҳсулот сотилаётган ушбу бозорда сотувчилар учун махсус тарозилар ажратилган. Олинган маҳсулотларни текшириб кўриш учун эса алоҳида текширув тарозилари ҳам қўйилган.

Бозорга асосан Бука, Паркент, Ғазалкент, Бекобод каби туманлардан келган деҳқонлар ўз маҳсулотларини сотадилар. Улар олиб кетган маҳсулотларини текширувдан махсус аравачаларга ортиб ўзлари учун ажратилган жойларга ташиб олишади. Шаҳаргача олиб келинган мева-сабзавотларни бозоргача олиб келиш учун махсус транспорт қатнови ташкил этилган. Бозор маъмурияти мўлкўлчилигимиз бунёдкорлари бўлмиш деҳқонларнинг мушкулини осон қилиб меҳнати самарасиз кетмаслигига ҳаракат қилишмоқда.

— Бозоримизда бугунги кунда 60 дан ортиқ маҳсулот тури билан савдо қилинаяпти. Бирор бир жойда қўл тарозилар учрамайди. Маҳсулотнинг ҳар бир тури учун махсус жойлар ажратилган. Деҳқон кечқурунга қолиб сотилмай қолган маҳсулотини махсус сақлаш хоналарида бемалол қолдириши мумкин. Бобзор сотилаётган маҳсулотларнинг арзонлиги билан бошқа бозорлардан фарқ қилади. Сотувчи учун ҳам, харидор учун ҳам барча шароитларни яратиб берганмиз, — дейди «Фарғона» деҳқон бозори директори Мансур Юсупов.

«Фарғона» бозорини айланиб чиқар эканмиз расталарнинг кенглиги, тозалиги диққатимизни тортди. Атроф четда ҳеч қандай ахлат ёки ортиқча нарса йўқ. Солиқ инспекцияси ходимлари ҳам бозордаги тартиб интизомга ва олиб сотарликка йўл қўймаслигига жуда эътибор берадилар. Қоидани бузган фуқаролар қаттиқ назорат остига олиниб улардан турли хилдаги жарималар ундириб олинади.

Деҳқоннинг қолаверса харидорнинг нонини яримта қилаётган олиб-сотар фуқароларнинг сони кескин камайди ҳисоб.

Халқимизнинг дастурхонини мўлкўл, тўкин-сочин қилиб аҳоли эҳтиёжини кўнгилдагидай қондириб келаётган бу бозорни қурилиб халққа беминнат хизмат кўрсатаётишида бозор қурилишига ўзининг муносиб ҳиссасини қўшган Тошкент «Электроаппарат» заводи директори Абдуманноп ака Абдуллаевдир. У киши ташаббуси ва саховатидан ҳозирги кунда кўпчилик мирободликлар хурсанд. Бозор яна шуниси билан харидорни қувонтирадики ҳар бир шаҳобча ёнида бугунги кунда қайси маҳсулотни ўртача неча сўм атрофида эканлиги рўйхат қилиб қўйилган. Харидор учун қулайлиги шундаки масалан, картошка 10 — 65 сўмгача бўлса, ўртача 13 сўм қилиб ёзиб қўйилган Бундай кўрсатмалар бозордан нарса харид қилмоқчи бўлган харидор учун жуда кераклидир.

Бу ерда харидорларнинг кўплиги маҳсулотларнинг сифатли ва анча арзон эканлигини кўрсатади. Бозорда аҳолига маиший хизмат кўрсатиш учун сартарошхона, пойафзал тузатиш устахоналари ва бошқа турдаги халқ эҳтиёжи моллари магазинлари ишлаб турибди.

Бозорга кираверишдаги парвозга шайланаётган лайлаклар бозорга хосият келтиради. Қут барака, тўкинсочинлик рамзи бўлмиш оқ лайлаклар ҳайкали Фарғона бозорининг кўркига кўрк қўшиб турибди.

Рейдимиз давомида Миробод туман акционерлик жамиятига қарашли Миробод деҳқон бозорини ҳам кўздан кечирдик. Бозорда харидор билан сотувчи ўртасидаги муомила кишини қувонтиради. Деҳқонлар ўз маҳсулотларини узоқроқ сақлаши учун хоналари ҳамда сақлаш хоналари бор. Ҳар бир маҳсулот медицина кўригидан ўтказилади ва кейин сотишга чиқарилади. Патта системаси жорий этилган бўлиб, солиқ инспекцияси ходимлари томонидан қаттиқ назорат қилиб борилади. Олиб сотарлик, воситачиликка қарши кескин чоралар белгиланган бўлиб шундай шахслардан жарималар ундирилади. Энг муҳими бозор тўкин. Картошка, карам, помидор, бодринг, бақлажон — олма, ўрик, шафтоли каби турли хилдаги ёзнинг сархил мева ва сабзавотларини истаганча арзон нархда харид қилаётган истеъмолчи бозордан харид қилган нарсасидан кўнгли тўқ.

— Ўзим Чилонзорда тураман, доим келиб Миробод бозоридан нарса харид қиламан. Бу ерда арзон ва сифатли маҳсулотлар бўлади, деди харидорлардан бири Момохол Эшмуродова.

«Истеъмолчиларнинг манфаатини ўйлаб бошқа бозорларнинг камчиликларини ўрганиб чиқиб барча қулайликка эга бўлган икки қаватли бозор қурамиз. Икки қаватли бинонинг тагига жуда катта ертўла қурилиб машиналар тўхташ жойи қилинади. Ва юкларни лифт орқали юқорига ташиб чиқилади. Буюртмачилар томонидан берилган буюртмаларга махсус транспорт ажратилиб уй ёки белгиланган жойгача олиб бориб бериш хизмати ташкил этилади. Деҳқонлар учун ошхона ва меҳмонхона ҳам қурилаяпти. Хуллас, барча қулайликларга эга бўлган бу бозор кўргазмали бозор бўлади, деган умиддамиз», дейди бозор директори Йўлдош ака Абдусаттаров.

Рейдимиз якунида биз бир нарсани истаб қолдик: бозорларимиз ҳар доим ҳам шундай тўкин сочин бўлсин. Элимиз дастурхони табиатнинг инъоми бўлмиш барча ноз-неъматларга тўлиқ бўлсин. Барака рамзи бўлмиш оқ лайлаклар доимо бозорларимизга файз барака келтирсин. Юртимизга эса ҳамиша оқ лайлаклар учиб келаверсинлар.

Улуғбек АҲРОРОВ,
«Ишонч» мухбири.

АССАЛОМ, ОЛИМПИАДА!

(Боши 1-бетда)

Оғир атлетикачилар биринчи куни 54 кг гача бўлган вазн тоифасида иштирок этишди. Туркиялик жаҳон чемпиони Халил Матлу силтаб кўтаришда 132,5 кг оғирликдаги штангани кўтариб янги жаҳон рекорди ўрнатди. Икки курашда 287,5 кг натижа билан олимпия ўйинлари чемпиони бўлди. 280 кг натижа кўрсатган хитойлик спортчи Чанг Хиан Сан кумуш медални қўлга киритди. Болгариялик Севралин Минчевга бронза медали топширилди.

Юртимиз шарафини ҳимоя қилган Виктор Янский 242 кг натижа билан 22 қатнашчи орасида 14-ўринни эгаллади.

Дзю-дочилар баҳсида ўта оғир вазнли спортчилар иштирок этишди. Аёллар ўртасида Сун Фу Мин олтин медал соҳиби бўлди. Эркаклар баҳсида франциялик Давид Дуелет барча рақибларини мағлубиятга учратиб олимпия ўйинлари ғолиби бўлди.

Биринчи кунги мусобақалардан сўнг хитойликлар иккитадан олтин ва кумуш медалларни қўлга киритиб команда ҳисобида пешқадамлик қилишаяпти, Белгия ва Франция жамоалари биттадан олтин ва кумуш медалларни қўлга киритишди.

Ёзги 26-олимпиада ўйинларининг учинчи кунги мусобақаларида 197 давлатнинг 10 мингдан ортиқ спортчиси ўртасида сузиш, ватерпол, баскетбол, бокс, чавандозлик, қиличбозлик, футбол, чим устида хоккей, дзю-до кураши, оғир атлетика бўйича ғолиблик учун ўзаро кураш давом этмоқда. Илк бор жаҳон спорти байрамида қатнашаётган Ўзбекистон терма жамоаси спортчилари ҳам олимпиада ўйинлари дастуридаги етти спорт тури бўйича иштирок этишаяпти.

Айни дамларда Атлантада аёл гимнастикачилар кўп курашда ўзаро баҳслашишмоқда. Мусобақада Ўзбекистон терма жамоасининг аъзолари бир қатор халқаро турнирлар ғолиби Оксана Чусовитина ҳамда Анастасия Дзюндзяклар ғолиблик учун кураш олиб боришяпти. Боксчилар турнирида Ўзбекистондан етти нафар спортчи қатнашишмоқда. Айниқса, 67 килограммгача бўлган оғирликдаги боксчилар мусобақасида Осиё чемпиони Нориман Отаев муваффақиятли қатнашаяпти. У дастлабки жангда кениялик рақибини 16:10 ҳисобида мағлубиятга учратди.

Бугун юнон-рум кураши бўйича беш вазнда саралаш учрашувлари давом эттирилмоқда. Ўзбекистон терма жамоасининг аъзоси 68 килограмм вазнда иштирок этаётган Григорий Пуляев уч бор гиламга чиқиб, ҳар учтасида ҳам ғалабага эришди. У канадалик курашчини 12:0, Болгария терма жамоаси аъзосини 2:0, америкалик курашчини 4:0 ҳисобида енгди.

Оғир атлетика бўйича 26-олимпиада ўйинларининг янги рекорди ўрнатилди. 59 килограммгача бўлган вазнда қатнашаётган хитойлик штангачи Ми Ли 307 ярим килограмм натижа кўрсатиб биринчи ўринни эгаллади.

Мерганлик бўйича аёллар баҳсида Россия терма жамоаси аъзолари муваффақиятли қатнашишмоқда. Икки бор олимпиада ўйинларининг ғолиби Лариса Литвененкони 1 очко ортда қолдирган самаралик Ольга Клучний олимпиада ўйинлари ғолиби унвонига сазовор бўлди. Қиличбозлик бўйича олимпиада мусобақаларида Ўзбекистон шарафини Аниса Петрова, Равқат Рўзиев ва Вадим Сосинлар ҳимоя қилишаяпти. Рапирачилар биринчилигида Барселонада ўтказилган олимпиада ўйинларининг чемпиони россиялик Станислав Позняков бу сафар ҳам барча рақибларини енгиб ҳурмат шоҳсупасининг юқори поғонасига кўтарилди.

Бугун сузиш бўйича 200 ва 400 метр масофаларга саралаш мусобақалари бўлиб ўтади. 200 метрга сузишда республикамиз терма жамоасининг аъзоси Вячеслав Кабанов ҳам қатнашади. Комплекс усулда сузишда Америка Қўшма Штатлари терма жамоасининг вакили Том Толлан маррага биринчи бўлиб етиб келди. Бокс бўйича Осиё чемпиони 91 килограммгача бўлган оғирлик вазнда Ватанимиз шарафини ҳимоя қилаётган Руслан Чагаев қитъа чемпионатининг кумуш медали совриндори, 60 килограмм вазнда иштирок этаётган Муҳаммадқодир Абдуллаевлар ҳам дастлабки ғалабани қўлга киритишди. Муҳаммадқодир Америка Қўшма Штатлари жамоасининг аъзосини, Руслан эса германиялик боксчини мағлубиятга учратди.

Волейболчилар турнирида Россия терма жамоаси аёллари югославиялик спортчилар билан куч синашдилар. Кучли спортчилардан ташкил топган россиялик волейболчи қизлар рақибларига 3:1 ҳисобида бой беришди.

Бугун велоспортчилар ҳам олимпиада мусобақаларини давом эттиришади. Шахсий пойгада Ватанимиз шарафини таниқли велоспортчи Жамолиддин Абдужабборов ҳимоя қилади. Икки кунлик мусобақалардан сўнг Россия, Польша ва Хитой терма жамоаси спортчилари учтадан олтин медалга сазовор бўлдилар.

С.МАҲМУДОВ, У.АХРОРОВ.

ОММАВИЙ СПОРТ БАЙРАМИ

Андижон шаҳридаги «Ёшлик» стадионида вилоят автокорхоналари ва йўл хўжалиги ходимлари ўртасида оммавий спорт мусобақалари бўлиб ўтди. Бу мусобақада вилоятдаги барча туман автокорхона ва йўл хўжалиги спортчилари иштирок этдилар. Мусобақани тантанали очилиш маросимида вилоят касаба уюшмалари бирлашмаси раис муовини Ғайратбек Содиқов ҳамда Андижон вилояти автотранспорт ва йўл хўжалиги касаба қўмитаси раиси Нурали Мадраҳимовлар иштирок этишди.

Спортчилар спортнинг волейбол, кичик футбол, шахмат-шашка, стол тенниси бўйича ўзаро куч синашдилар. Бунда Пахтаобод туманидаги 59-автокорхона спортчилари барча мусобақаларда яхши натижага эришиб, умумжамоа ҳисобида биринчи ўринни эгаллашди. Андижон шаҳридаги 59-автокорхона спортчилари ҳам кучли жамоалардан бири эканликларини намойиш қилдилар. Улар фахрли иккинчи ўринни қўлга киритдилар. Марҳамат туманидаги тўртинчи автокорхона жамоаси эса учинчи ўрин билан қаноатланди.

Ғолибларга вилоят автокорхона ва йўл хўжалиги касаба уюшмаси таъсис этган қимматбаҳо совғалар, фахрий ёрлиқлар топширилди.

Ўз мухбиримиз.

• Ўзингизни билинг!

ЎЗИНГИЗДАН МАМНУНМИСИЗ?

Қуйидаги синов-саволларга жавоб берсангиз, ўзингизлан қониқмаслик туйғуси сизга қанчалик алоқадорлигини билиб оласиз.

1. Яна қайтадан туғилиб, ҳаётингизни янгидан бошлашни орзу қиласизми? («Ҳа» - 4 очко, «йўқ» - 16 очко)

2. Ишқибоз бўлган машғулотингиз борми? («Ҳа» - 18, «Йўқ» - 5)

3. Ишингиз юришмай қолган пайтда ўз-ўзингизга «Фақат мендагина шундай бўлиши мумкин» деб айтишга қодирмисиз? («Ҳа» - 6, «Йўқ» - 12)

4. Бирон киши сизни кўролмаслигини эшитиб хурсанд буласизми? («Ҳа» -16, «Йўқ» - 2)

5. Кимдир сизни эзма, ёқимсиз одам сифатида таърифласа иззат-нафсингиз озор чекадими? («Ҳа» - 3, «Йўқ» - 12)

6. Сизнинг бошингизга тушган ташвиш танишингиз бошига ҳам тушганини эшитиб таскин топасизми? («Ҳа» - 18, «Йўқ» - 5)

7. Бирон иш сизнинг иштирокингизсиз яхшироқ кетаётганига ишонч ҳосил қилганингизда изтироб чекасизми? («Ҳа» - 5, «Йўқ» - 20)

8. Қариндошларингиз ёки дўстларингиз қимматбаҳо нарса харид қилганини эшитганингизда юрагингиз тезроқ ура бошлайдими? («Ҳа» - 1, «Йўқ» - 12)

9. Тингловчилар ҳузурида ўйлаганларингизни тўкиб сола оласизми? («Ҳа» - 16, «Йўқ» -3)

«СЎЗИНГИЗДА ТУРА ОЛАСИЗМИ?» синов сўровлари натижалари бўйича хулосалар:

7-11 очко. Баъзида сўзингизда туришга қийналасиз. Бирон нарсадан маҳрум бўлиш хавфи туғилгандагина активлашасиз. Агар бирон нарса кўнглингизга ўтирмаса - уни олдиндан айтганингиз маъқул.

12-16 очко. Бирон нарсадан маъно-манфаат сезсангиз жуда «ўткир» бўлиб кетасиз. Шахсиятингиз ва ўз қадрингизни билишингиз ҳамма нарсада ҳам сўзингизда туриб олишингизга ҳожат қолдирмайди.

17-21 очко. Сўзида туриб олиш бўйича мусобақа уюштирилса - сиз албатта ғолиб чиққан булардингиз. Ҳеч ким сизни ўз фикрига қўшилишга даъват этолмайди - чунки имконияти йўқ даражадалигини билади. Шунинг учун сиз баъзи-баъзида такаллуф юзасидан бошқаларга ён беришдан қўрқманг.

Ямин Қурбон

Масаллар

ОҒРИҚ ЛУНЖГА ШАПАЛОҚ

Ўлтирар эдим зил туюлиб ҳаёт,
Пастлар озоридан дегундайин дод.
Эшигим баногоҳ қолди дукирлаб,
Калламга тушгандек бўлди оғир зарб.
Чиқсамки, Ўлжабой, овулдошим, денг,
Бир чопон эсак биз, мен — ёқа, у — енг.
Кўрардим ҳар маҳал руҳида қиров,
У қуруқ қолгандек қуйруқ еб биров.
Бу гал, денг, бетида табассум рақси;
Доимий кўрклигин тамоман акси.
Хўш, дедим, кел, дедим боқибон ювош,
Очилиб қайновда очилгандек мош.
«Сайр этиб келайин бир чиқиб тоққа,
Йўрғангни бир кунга бериб тур, оға!»
Дея ялтоқланди ўпгудек пойим.
Эшилган ипакдек тортиб мулойим.
Билгач недалигин дарди-касали,
Дедим: «Йўқми деймаи хабаринг ҳали?!
Бир ойча бўлди-ку, жигар-бағрим хун,
Ўғирлаб кетдилар жала ёққан тун».
Сўнгагин қизғанган итдек боқди-ю
Дудуқдек ғудраниб жўнаворди у:
«Ўзингда йўқми, бас, оламда ҳам йўқ,
Оч ҳолин англагай қайда қорни тўқ?!»

ҚИШДА ҚОРНИ ҚИЗҒАНГУВЧИ

Боқмангки қай маҳал, боғида Нурбой,
Ғайратда киройи шарқираган сой.
Қоплади жаннатий гуллар дилини,
Эшитиб ўрикнинг янги хилини.
Ўзи пиёдаю руҳи самода,
Борди у олгани бир дона новда.
Ахир, пайвандлагай, айни пайтидир,
Ўриклар ичра у мисли қандидир.
Чақиргач, эшикка чиқди эгаси,
Манглайи тиришиб, қотиб энсаси.
Эшитгач Нурбойнинг илтимосини,
Эснади товоқдек очиб оғзини.
Сўнг кириб ичкари, хаёлланди у,
Қочди нақ ярим тун кўзидан уйқу:
«Кўпайса мендаги бу ноёб мева,
Кўплар бу мевага бўлғуси эга.
Унда, ў-ў, бозорда тушгувси нархи,
Ғижимланган каби дўппининг тахи.
Йўқ-йўқ-йўқ, мен, ахир, ебманми эсим,
Новда сўрагувчи тошини терсин!»
«Биродар, — деди у чиқиб ташқари, —
Тушганми кимнингдир ёмон назари,
Қайноқ сув сепилган сингари, воҳ-воҳ,
Тамоман сўлибди новдаю япроқ.
Эҳ, дунё ишлари экан кўп ажиб,
Насиб қилмаса ким еёлгай хасип».

МАРДИКОР БИЛАН ҚАССОБ

Ҳамёнга барака бўлдими, денг, ёр,
Қассобга юзланди ҳорғин Мардикор:
«Декчамиз бугун бир бўлсин-е обод,
Манави сондан беш қадоққина торт!»
Чўғи кам туюлди Мардикорга эт,
Қусириқ кўргандек буриштирди бет:
«Қани, қўй, мен ўзим тортай-чи, жиян,
ўйнашиб бўлмагай тарозу билан!»
Паллага қўйилган эдики қайта,
Лайлакка айланди эт тушган палла.
Ҳайф, деди Мардикор пахсалаб қўлин,
Қассоб нақ бўлди, денг, бетийиқ лўли:
«Вей, ахир, янгилишув бўлур савдода.
Мунча тутмасангиз ўзни ҳавода!!
Эркак ҳам шу қадар бўлурми милж-милж;
Бўлдингиз-ку, ахир, асабга қирғич!!
Дадангиз темирчи ўтганов чоғи».
Чақнади Мардикор кўзин қароғи:
«Қилгандан кўра, эҳ, ўзгани юл-юл,
Ялмон ўлаксасин еганинг маъқул!»

Тойлоқ тумани қариялари **Т.НОРҚУЛОВ сурати**

МУНАЖЖИМ ТАЪБИРИ

САЛОМАТЛИГИНГИЗНИ АСРАНГ!

(23 — 30 июль кунлари учун)

23 июлда Қуёш «Арслон» буржига киради - шунинг учун аввало 23 июлдан 22 августгача бўлган даврда таваллуд топганларни туғилган кунлари билан табриклаш керак. Шу ой мобайнида ақлий, руҳий, жисмоний жиҳатдан куч-қувватингизни тежаб-тергаб ишлатишингиз, ўзингизни ўтга-чўққа уравермаслигингиз зарур бўлади. Савоб-хайрия ишлари билан шуғулланиб, эски гина-қудратларни унутиб, яқинларингиз, болаларингиз, қарамоғингиздаги жамики инсонларнинг ҳолидан хабар олиб, улар ҳақида ғамхўрлик кўрсатсангиз, нур устига аъло нур бўлур эди. Ижод, олижаноблик, кучсизларга ёрдам қўлини чўзиш сингари ана шундай фазилатларни «Арслон» белгисини бошқарадиган Қуёш сайёраси вужудга келтиришга ёрдам беради. Ишнинг муваффақияти юрак қувват марказининг очилишига олиб келади, бунинг натижасида юрак хасталикларининг олди олинади. Бу нафақат «Арслон»лар учун аҳамиятлидир, чунки ҳозир «Арслон» белгиси бўйича юлдузлар сайёраси Лилит ўтиб бораяпти. У Шарқ илми-нужум анъаналарига кўра, ўтмишдаги нотўғри ҳатти-ҳаракатлар эвазига ҳисоб-китоб учун жавоб беракан. Шунинг учун юраги хаста кишилар Қуёш сайёраси фазилатларини ишлаб чиқиш тўғрисида ўйлашлари зарур. Лилит сайёраси бу буржда яна бир неча ой бўлади.

23 июль куни, кўкрак хасталикка мойил, жигарни тозалаб олиш кунидир. Шу куни Ернинг салбий майдони жуда фаоллашади, шунинг учун турли васвасалардан сақланиш лозим. Спиртли ичимликлар, қўзиқоринлар истеъмол қилишдан, барча нарсалардан (шу жумладан, жинсий алоқалардан) тийилиш зарур. Исириқ ва бошқа гиёҳларни тутатиш тавсия этилади. Шу куни яна буйрак, эндокрин безлар тизими (айниқса, ошқозоности безлари) хасталикка мойил бўлади. Бу органларни операция қилиш мумкин эмас. Суюқлик, ширинликларни камроқ истеъмол қилинг. Бош, жағ, тишларни операция қилиш, юз ва бош суягида пластик операцияларни амалга ошириш мумкин.

24 дан 25 июлгача бўлган даврда жинсий органлар дардга мойил бўлади. Ўткир овқатлардан тийилиш зарур, бавосил кучайиши мумкин. 24 июлда ҳис-туйғуларимиз билан шуғулланишимиз зарур, айниқса руҳий хаста кишилар. Чой ва бошқа шунга ўхшаш асаб тизимини тинчлантирувчи суюқликларни истеъмол қилиш тавсия этилади. 25 июлда қўл-оёқлар хасталаниши, юраги хаста кишилар саломатлигида ўткир ўзгаришлар содир бўлиши мумкинки, уларнинг олдини олиш чораларини кўрмоқ зарур.

26-27 июль кунлари жигар кучсизланиб, дардга мойил бўлиши кутилади. Шунинг учун жигар ва ўт пуфагини операция қилиш, қон қуйиш, донорлик муолажаларини бажариш тавсия қилинмайди. Ўпкани даволаш, нафас олиш машқларини бажариш мумкин. 27 июль эрталабки соатларда операциялар ва донорлик муолажаларида ўта эҳтиёт бўлиш лозим.

28 дан 29 июлгача бўлган даврда суяклар тизими, орқа мия, ўт пуфаги ўта заифлашади. Суякларнинг синиш хавфи кучаяди, тишларни олиш, даволаш, протез қилиш, умуртқа суяклар ва ўт пуфагини операция қилиш ҳам тўғри келмайди. 29 июль - 15 ой кунида ошқозоности безн, диафрагма кучсизланади. Бу куни Ернинг салбий майдони фаоллашади, шунинг учун фикр-истаклар, туйғуларни поклаб олиш зарур. Таомлар қайноқ, ўткир ва покиза бўлиши, буғдой дони, ловия қайнатилган ҳолда бўлишлиги тавсия қилинади. Бу куни ҳам сизни адолат учун кураш ҳисси тарк этмасин. Хонадонингизда шам ёқиб, исириқ тутатиш фойдадан ҳоли бўлмайди.

• Тарих

ЗОМИН ЎЛКАШУНОСЛИК МУЗЕЙИДА

Зомин-Жиззах вилоятининг қадимий гўшаларидан. Унинг тарихи 2 минг йилдан ошади. Бу ҳақда Беруний китобларида битиклар бор. «Абдуланома» ва «Бобурнома»да Зоминнинг гўзал табиати тараннум этилган. Австриядан келган профессор Э.Хитхон «Зомин тоғлари - Марказий Осиё Швейцариясидир» деб унинг обрўсини жаҳонга кўз-кўз қилди.

Мустақил давлатимизнинг мустақил кишилари Зоминнинг тарихига қизиқиб қолмоқдалар. Шу сабабдан археологлар, тарихчилар туман ҳудудида текширишлар, қазишмалар олиб боришмоқда. Улар изланишлари давомида турли буюмлар, идишлар, тошлар, тангалар топишди. Натижада туман марказида Зомин ўлкашунослик музейи ташкил этилди. Унга бир неча китоблар муаллифи - Саттор Қорабоев раҳбарлик қилаяпти.

Музейга кираверишда халқ амалий санъати устаси Х.Султонов ёғочга ишлов бериб тайёрлаган Амир Темур бюсти қўйилган. Қадимий ёдгорликлар залида 1300 йилдан буён қўлдан-қўлга ўтиб келаётган хум идиш, ибтидоий жамоа даврида фойдаланилган қўл тегирмон, ислом дини кириб келишидан олдинги, зардўшийлар давридан қолган қабр-остодонлар, қаср шамчироғи, сопол сув қувурлари, XV аср харкашлари, 70-80 йил бурун тайёрланган фонус ва бошқа буюмлар бор. Бизнинг эрамизнинг V асрида Зомин ҳукмдори томонидан зарб қилинган танга пуллар Зомин герби ҳам музей залларидан жой олган.

Халқ амалий санъат буюмлари залида аёллар тақинчоқлари, уй-рузғор буюмлари, кийимлар, каштлар, дурадгорлик ва заргарлик буюмлари ўрин олган. Ҳозирги даврда халқ амалий санъат вакиллари томонидан қайта тикланган ва ишлаб чиқарилаётган турли асбоб-ускуналар ҳам келувчилар эътиборини тортмоқда. Этнографик буюмлар зали ҳам янги топилмалар ҳисобига кундан-кунга бойияпти.

Музей директор Саттор Қорабоевнинг айтишича, музей экспонатлари етти мингдан ортиқ. Музей яқинда ишга тушган бўлса ҳам уни келиб кўрганлар сони 10 минг кишидан ошиб кетди.

Алибой ЭРГАШЕВ,
«Ишонч» мухбири

• Спорт

ФУТБОЛ КАЛЕЙДОСКОПИ

Тўрт марта жаҳон чемпиони бўлмиш Бразилия терма жамоаси Халқаро Футбол Федерацияси Ассоциацияси таснифида ҳали ҳам карвонбошилик қилмоқда. Учинчи маротаба Европа чемпиони бўлган Германия футболчилари эса уларни таъқиб этиб 2 поғонага кўтарилдилар.

***

1995 йилнинг ёзида Швецияда бўлиб ўтган футбол бўйича аёллар ўртасидаги жаҳон чемпионатидан сўнг, якуний молиявий ҳисоб-китоб натижалари шуни кўрсатдики, чемпионат ташкилотчилари 923 минг доллар зарар кўрганлар.

***

Франция футбол Федерациясининг Президенти Клод Симоненнинг айтишича, ўтган икки йил давомида миллий терма жамоасига 74 миллион француз франки сарфланган.

Бу ҳаражатнинг ичига ўқув машқлари, транспорт, мукофот пуллари ва Европа чемпионатининг финал баҳсларига чиқиш учун ҳар бир ўйинчига ажратилган 700 минг франк маблағи ҳам киради.

Шунга қарамасдан Федерация ҳаражатни қоплаш учун ўз вақтида ҳомийларидан 79 милён франк олди.

***

Лиссабоннинг «Бенфика» ва Коста-Риканинг «Алахуэла» клублари ўртасидаги ўртоқлик учрашуви биргина Коста-Рикалик футбол ишқибозларини эмас, балки Шимолий Каролина штати полициячиларини ҳам қувонтирди.

Телевизорда кўрсатилаётган ўйинда португалияликлар дарвозасига ғалаба тўпини киритган Рой Лиссетирнинг бахтиёр чеҳраси экранда йирик қилиб кўрсатилди. Томошабинлар орасида ўтирган Шимолий Каролиналик детектив ўғирликда гумон қилиниб қидирилаётган Ройни таниб қолди. Рой эса «Алахуэла»нинг формасини маҳбуслар кийими билан алмаштиришга мажбур бўлди.

Улуғбек МИРЗО АҲРОР.

Республика Ўзбек-Турк иқтисод лицейи юқори малакали ўқитувчиларни ва 25-30 ёшдаги тарбиячиларни қуйидаги:

1. Ўзбек тили ва адабиёти:
2. Жисмоний тарбия:
3. Чақириққача ёшларни тарбиялаш:
4. География:
5. Ҳуқуқшунослик:
6. Тарих фанлари бўйича ИШГА ТАКЛИФ қилади.

Иш ҳақи келишилган ҳолда белгиланади.
Манзилимиз, Тошкент тумани, Дарҳон кўрғони, Чимкент тракти. 169,179,123 автобусларнинг: 25 трамвайнинг ДАН бекати. Телефон: 24-96-32.
Республика Ўзбек-Турк иқтисод лицейи маъмурияти.

ЙИЛЛИК БАЛАНС

Ўзбекистон Республикаси «Телерадиохизмат» ҳиссадорлик ишлаб чиқариш бирлашмасининг 1995 йилги баланси (минг сўм ҳисобида)

БАЛАНС ҚИСМЛАРИ	Сальдо (қолдиқ) актив(минг сўм ҳисобида)	Сальдо (қолдиқ) пассив(минг сўм ҳисобида)
1. Устав фонди ва манбалари	-	4590
2. Асосий маблағлар ва оборотга кирмаган бошқа активлар	2889	-
3. Запаслар	465	-
4. Пул маблағлари, расчетлар ва бошқа активлар	86	-
5. Узоқ муддатли қарзлар	-	80
6. Қисқа муддатли қарзлар	-	-
7. Бюуртмачининг авансларй	-	-
8. Бюджет билан расчетлар	-	46
9. Бошқа пассивлар	3037	1761
БАЛАНС	6477	6477

1995 йилда ҳаммаси бўлиб 720 минг сўм фойда олинди, бюджетга тўловлар 381,4 минг сўмни, соф фойда 290,9 минг сўмни ташкил этди.

Фойданинг 100 минг сўми дивидентларга тўлашга, 190,9 минг сўми ишлаб чиқаришни ривожлантиришга сарфланди.

ИШОНЧ

Бош муҳаррир Саидакром САИДВАЛИЕВ

МУАССИС: ЎЗБЕКИСТОН КАСАБА УЮШМАЛАРИ ФЕДЕРАЦИЯСИ КЕНГАШИ

Бош муҳаррир қабулхонаси — 56-25-36
Бош муҳаррир ўринбосари — 56-52-89
Масъул котиб — 56-52-78

БЎЛИМЛАР

Касаба уюшмалари ва иқтисодиёт — 56-82-79. Ахборот ва спорт — 56-87-63. Маънавият ва маданият — 56-82-79. Хатлар, оммавий ишлар ва мухбирлар билан ишлаш — 56-85-43. Тижорат ва ҳуқуқ — 56-85-66.

ВИЛОЯТ МУХБИРЛАРИ:

Андижонда — 5-23-10. Бухорода — 3-50-10. Гулистонда — 2-24-98. Жиззахда — 3-82-18. Навоийда — 3-41-99. Наманганда — 6-22-10. Нукусда — 2-44-46. Самарқандда — 35-64-24. Термизда — 2-70-07. Тошкентда — 56-82-79. Фарғонада — 24-58-43. Урганчда — 6-03-40. Қаршида — 5-33-71.

Муҳарририятга келган қўлёзмалар (2 оралиқда 5 бетдан ошмаслиги лозим) ва суратлар муаллифларга қайтарилмайди, фойдаланилмаган хатларга жавоб юборилмайди. Таҳририят воситачилик қилмайди. Мақолалардаги ҳамда реклама ва эълонлардаги фикр- мулоҳазалар, келтирилган факт ва рақамлар масъулияти муаллифлар ҳамда реклама ва эълон берувчилар зиммасидадир.

• Газета 1991 йил 21 мартдан чиқа бошлаган.
• Сешанба ва жума кунлари чоп этилади.
• Сотувда эркин нархда.

Манзилимиз: 700165, Тошкент шаҳри, «Правда Востока» кўчаси, 24-уй.

• Нашр кўрсаткичи: 64560; 64561.

Газетага 1994 йил 14 январда Ўзбекистон Давлат Матбуот қўмитаси томонидан 5 рақамли гувоҳнома берилган.

• IBM компьютерида терилди ва саҳифаланди Офсет усулида босилди. Формати А-2, ҳажми 2 босма табоқ.

«Шарқ» нашриёт-матбаа концерни босмахонаси. Корхона манзили: «Буюк Турон» кўчаси, 41-уй. Нусхаси — 27.999. Буюртма Г- 0388. Босишга топшириш вақти — 20.00. Топширилди 21.00. Масъул навбатчи: Фазилат ҲОЖИҚУЛОВА 1 2 3 4 5 6